

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne in praznične. // Inzerati do 80 pešit vrst do Din 2, do 100 vrst do Din 2.50, od 100 do 300 vrst do Din 3, večji inzerati pešit vrst do Din 4. Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. // „Slovenski Narod“ velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— // Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica 8v. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26.

Podružnice: MARIBOR, Groblje trg št. 7 // NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 // CELJE, celjsko uredništvo: Sirovnyarjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 // JESENICE: Ob kolodvoru 101 // POŠTNA TRAJNICA v Ljubljani št. 10.351.

Po Cianovem obisku v Berlinu:

Italija ne bo spremenila svojega stališča

O Cianovih razgovorih v Berlinu ni bil izdan nikak komunike — Italijanski listi naglašajo, da Italija ne bo spremenila svoje dosedanje politike, marveč si bo še nadalje prizadevala preprečiti razširjenje vojne na Sredozemsko morje in južnovzhodno Evropo

Berlin, 3. okt. r. Nemško-italijanski razgovori ob priliki obiska zunanjega ministra grofa Ciana so bili že večeraj dopoldne zaključeni. Grof Ciano je večeraj dopoldne zapustil Berlin in odpotoval s posebnim vlakom nazaj v Rim, kamor bo prišel danes popoldne. Takoj po svojem po-

vratku bo poročal ministrskemu predsedniku Mussoliniju o svojih berlinskih razgovorih. Predčasni in nagli odhod grofa Ciana iz Berlina je zbudil v vseh diplomatskih in političnih krogih veliko pozornost, tem bolj, ker o njegovih razgovorih ni bil izdan nikak komunike.

seboj prilično praznino, ki se čuti v nemški javnosti kot negotovost.

Berlin, 3. okt. z. »United Press« doznava iz zelo dobro poučenega vira, da je kancelar Hitler informiral italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana o predlogih, ki jih namerava postaviti v svojem govoru v državnem zboru. Istočasno ga je naprosil, naj bi Italija še pred sejo nemškega državnega zbora, ki bo najbrž sklican šele za

petek popoldne, sporočila te predloge Angliji in Franciji. Državni zbor bo sklican šele v petek zaradi tega, da bi imela Italija dovolj časa za diplomatsko akcijo v Parizu in Londonu. Poročilo polslužbene nemške diplomatsko-politične korespondence ne govori o skupni rusko-nemško-italijanski fronti za obnovo miru temveč samo o sporednosti italijanske in nemško-ruske akcije.

Stališče Italije

Italija bo nadaljevala svojo dosedanje politiko in se ne bo vezala ne na eno, ne na drugo stran

Rim, 3. okt. br. Italijanski listi se v zvezi s potovanjem grofa Ciana v Berlin omejujejo v glavnem na to, da podčrtavajo važnost tega obiska v sedanjem mednarodnem položaju. »Tribuna« domneva, da je treba ta teden računati z zelo važnimi političnimi dogodki na mednarodnem polju. Morda se bo že v zelo kratkem času odločilo o skorajšnjem miru ali dolgotrajni vojni. List tudi domneva, da bosta Nemčija in Rusija v zvezi s tem predlagali ustanovitev nove poljske države, ki pa bi obsegala samo izrazito poljsko nacionalno ozemlje z Varšavo kot prestolnico. Nemčija bi zahtevala zase samo nemške predele, dočim bo Rusija obdržala vse ozemlje, ki ji ga je Nemčija priznala z moskovskim sporazumom.

Veliko pozornost v vseh rimskih diplomatskih krogih je zbudilo pisanje oficijoznega »Giornala d' Italia«, ki v svojem komentarju naglašajo, da se Italija ne more enostransko vezati ne na eno, ne na drugo stran. Italijanska vlada je točno precizirala svoje stališče v komunikeju z dne 1. septembra in bo to politiko dosledno nadaljevala. Italijanska politika mora biti tudi v bodoče taka, da bodo njeni interesi v skladu ne samo z interesi Nemčije, marveč tudi z interesi Anglije in Francije.

Berlinski razgovori so bili samo informativni

Rim, 3. okt. s. V italijanskih političnih krogih izjavljajo, da je imel obisk grofa Ciana v Berlinu tri svrhe:

1. da Italija odločeno prejme informacije o točni vsebini nemško-ruskega sporazuma;
2. da se nemška in italijanska vlada medsebojno informirata o stališču do mednarodnega položaja;
3. da razpravljata o ukrepih, ki jih v sedanjem položaju nameravata podvzeti.

Italija bo odklonila posredovanje?

Rim, 3. oktobra, br. V tukajšnjih običajno zelo dobro informiranih krogih zatrjujejo, da je Italija odklonila posredovanje na podlagi nemških mirovnih predlogov, ker smatra, da bi bilo tako posredovanje v naprej obsojeno na neuspeh, kar

bi, če bi se Italija tako daleč angažirala, imelo za posledico, da bi morala Italija izvajati tudi nadaljne konsekvence in vstopiti v vojno na strani Nemčije. Temu pa se hoče Italija za vsako ceno izogniti. Glede na to domneva, da bo mirovni predlog postavljen le v imenu Nemčije same. Doslej je še negotovo, ali se mu bo pridružila tudi Rusija.

Seja italijanske vlade

Rim, 3. okt. s. Italijanska vlada je imela danes dopoldne ob 10. izredno sejo pod predsedstvom Mussolinija. Na seji je poročal zunanji minister Ciano o svojih razgovorih v Berlinu. V italijanskih uradnih krogih potrjujejo, da je glavni predmet razgovorov mirovna akcija, o katere vsebini bo javnost še ta teden obveščena.

Rimsko poročilo

London, 3. oktobra. AA. Reuter: Rimsko radijsko postaja je snoči izdala tole uradno poročilo:

Obisk italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana v Berlinu je dal priložnost za proučitev stališča Nemčije in Italije sprtič novega položaja. Nemčija in Italija se odločno zavzemata za pravičen mir. V ta namen predvidevata:

1. Ustanovitev nove poljske države kot protektorata Nemčije. V novi državi ne bo tistih delov Poljske, ki jih je zasedla Sovjetska Rusija, in tudi ne pokrajini, ki so bile poprej del nemškega rajha.
2. Sklicanje evropske konference, na kateri naj se uredijo problemi kolonij in Sredozemskega morja, ki so življenjskega interesa za Italijo. Verjetno je, da bodo še v teku tega tedna izšli mirovni predlogi v tem okviru.

Dokaz italijanske nevtiralnosti

Rim, 3. okt. AA. Stefani: Neki tuji listi in radijske postaje so poročale, da je italijanska parniška družba »Italia« sklenila, da oceanska parnika »Rex« in »Conte di Savoia« ukleneta plovbo v Severno Ameriko. Te vesti so brez vsake podlage, ker bo »Rex« te dni odplul iz Genove v New York, »Conte di Savoia« pa 12. t. m. Glede ostalih plovov v obe Ameriki bo naknadno izšlo obvestilo.

Nemška zagotovila Italiji glede Balkana

Italijanski interesi so ostali tudi po nemško-ruskem paktu nedotaknjeni

Berlin, 3. oktobra. b. Nemška vlada je italijanskega zunanjega ministra Ciana kot drugega predstavnika osti Rim—Berlin podrobno obvestila o stališču Nemčije glede na ureditev vprašanj v vzhodni Evropi ter o pomenu in dalekosežnosti novega položaja, ki je bil ustvarjen v tem delu Evrope v razgovorih, ki jih je imel Ciano v Berlinu, so razpravljali tudi o stališču Nemčije in Rusije glede na vzhodno Evropo. Samo po sebi se razume, da so predvsem razpravljali o ureditvi razmer na jugovzhodu Evrope, v kolikor je zainteresirana tudi Italija. Na pristojnih mestih izjavljajo, da je bil med Nemčijo in Rusijo glede na jugo-

vzhodno Evropo točno določen odnos med obema silama v tem smislu, da naj ostane v tem delu Evrope vse, kakor je bilo doslej.

V Berlinu zatrjujejo, da je zblizanje Nemčije in Rusije ugodno učinkovalo na balkansko javnost, kjer se čuti po nemško-ruskem sporazumu pomirjenje. Zaradi tega nima Italija v nobenem primeru razloga, da bi se bala za svoje interese na Balkanu, ker ni v nemško-ruskem sporazumu niti besede, ki bi se mogla tolmačiti v tem smislu, da bi bil ogrožen italijanski interes v tem delu Evrope.

Italijanski zunanji minister, ki je medtem že odpotoval iz Berlina, je pustil za

Rusija se pogaja z Anglijo

Pripravljena je nuditi Angliji gospodarsko podporo za časa vojne

London, 3. oktobra. o. Med Anglijo in Rusijo so se pričeli razgovori o olajšanju medsebojne trgovine v času vojne. Voda stalne ruske delegacije v Londonu je obiskal trgovskega ministra ter razpravljal z njim o načrtu za pospeševanje angleško-ruske trgovine.

London, 3. oktobra. o. »Exchange Telegraph« poroča, da pričakujejo v Moskvi

prihod nemškega gospodarskega delegata Schnurrea s 15 industrijskimi strokovnjaki, ki gre za pogajanja o ureditvi gospodarskih odnosov.

Riga, 3. oktobra. o. V Rusijo je prispela skupina 200 nemških tehnikov iz vojne industrije. Nemški strokovnjaki bodo dodeljeni kovinski železni in elektrotehnični industriji v Sverdlovsku.

Kaj pravijo Francozi

V pariških krogih so prepričani, da se Italija ne bo dala zaplesti v igro Berlina in Moskve

Pariz, 3. oktobra z. Tukajšnji politični in diplomatski krogi zelo pozorno spremljajo vse dogodke v zvezi z obiskom grofa Ciana v Berlinu. Pri tem naglašajo, da je grof Ciano tokrat našel v Berlinu popolnoma drugačno ozračje, kakor pa pri svojih prejšnjih obiskih. V pariških političnih in diplomatskih krogih smatrajo za zelo neverjetno, da bi Mussolini prevzel posredovanje v stvari, ki je že v naprej obsojena na neuspeh. »Temps« piše, da v Rimu dokaj ljubeznivo gledajo na politiko Berlina, ki je Italijo docela izločil od sodelovanja v vzhodni in južnovzhodni Evropi in je brez sodelovanja Rima sklepal pogodbe in sporazume z Moskvijo. Kar se tiče očitka, da bosta Anglija in Francija odgovorili za nadaljevanje vojne, če odklonita Hitlerjeve predloge, so v Parizu mnenja, da se svet s takim manevrom pač ne bo dal varati. »Matin« piše, da hočeta

Hitler in Stalin doseči premirje samo zato, da bi se pripravila za nadaljnje načrte. Premirje v sedanjem trenutku bi bilo nes pametno, ker bi le omogočilo Rusiji, da oskrbi Nemčijo s surovinami, ki so ji že poše Kar se tiče Italije so vsi francoski listi mnenja, da se ne bo dala zaplesti v to diplomatsko igro Berlina in Moskve.

Danes bo govoril Chamberlain

London, 3. okt. s. Ministrski predsednik Chamberlain bo na današnji seji parlamenta podal izjavo o novih rusko-nemških pogodbah in o nemških mirovnih ponudbah. Kralj Jurij VI. je snoči sprejel v avdienco mornariškega ministra Churchilla. Angleški poslanik v Varšavi Kennard se je večeraj vrnil v London.

Nesoglasja v Moskvi?

Med Rusijo in Turčijo še ni sporazuma — Pogajanja se še nadaljujejo

London, 3. oktobra p. Kakor vse kaže, bodo razgovori turškega zunanjega ministra Saradzogla in ruskega komisarja za zunanje zadeve Molotova podaljšani za nekoliko dni, ker so se pojavile nekatere težave, zaradi katerih je Saradzoglu zahteval nova navodila iz Ankare.

Moskva, 3. oktobra z. United Press poroča: Čeravno se mudi turški zunanji minister Saradzoglu že dober teden v Moskvi, izgleda, da turško-ruska pogajanja niso napredovala in še ni dosežen nikak sporazum. Po večerajšnjem štiri ure trajajočem razgovoru z Molotovim je turški zunanji minister neznankam izginil in ga tudi člani turškega poslanstva več ur niso mogli najti. Kje se je v tem času mudil, je popolnoma neznano. Domnevajo pa, da je imel konferenco z angleškimi in francoskimi poslaniki, kar daje povod za najrazličnejše domneve. Ker se bodo pogajanja med Saradzoglom in ruskimi državniki še nadaljevala, je turški zunanji minister podaljšal svoje bivanje v Moskvi. Prvotno je nameraval že večeraj odpotovati. Nevtiralni opazovalci domnevajo, da skuša Rusija pridobiti Turčijo za absolutno nev-

tralnost, dočim vztraja Turčija na tem, da mora biti morebitni turško-ruski pakt v skladu z obveznostmi, ki jih je prevzela Turčija napram Angliji in Franciji.

Pariz, 3. oktobra s. Po poročilih iz Bukarešte pričakujejo prihod turškega zunanjega ministra Saradzogla v Bukarešto za jutri.

Bukarešta, 3. okt. s. Rumunska vlada je izdala proglas, v katerem poziva ves narod, da stoji trdno za kraljem in vlado. Rumunija hoče v sedanjih evropskih vojni ostati strogo nevtralna, samo edinstvo naveda pa lahko jamči, da država kljub temu ne bo izpostavljena nevarnostim.

Saradzoglu zahteval nova navodila

Moskva, 3. okt. s. Turški zunanji minister Saradzoglu večeraj ni nadaljeval razgovorov z ruskimi državniki, ker čaka na nova navodila iz Ankare. Saradzoglu se je v spremstvu višjih uradnikov zunanje ministrstva večeraj ogledal podzemeljsko železnico v Moskvi in kanal Moskva-Volga. Zvečer je prisostvoval predstavi opere »Carmen«.

Rusija bo pobasala tudi še Litvo

Litovski zunanji minister je že odpotoval v Moskvo na pogajanja

London, 3. okt. s. Z letalom je odpotoval danes v Moskvo na povabilo ruske vlade litovski zunanji minister Urbis v spremstvu litovskega poslanika v Moskvi ter ruskega odpravnika poslov in šefa ruske trgovske misije v Kovnu. V diplomatskih krogih mislijo, da bo Rusija ponudila Litvi teritorialne koncesije v okolici Vilna, zahtevala pa bo za to pravico tranzitnega prometa na železniški progi iz Vilne v latviško luko Ljepaja (Libava), ki gre večinoma preko litovskega ozemlja.

Po informacijah litovskih uradnih krogov se bodo nanašali razgovori na razmejitvena vprašanja, na vprašanje pripadnosti Vilne ter vprašanje ruskega trgovskega tranzitnega prometa preko Litve. V Kovnu so optimistično razpoloženi glede rezultatov razgovorov. Litovski poslanik v Moskvi je imel v soboto daljši razgovor s Molotovim, nakar je nemudoma odpotoval v Kovno, da obvesti litovsko vlado.

Pogajanja z Latvijo

Moskva, 3. oktobra s. Snočnji prvi razgovor med komisarjem za zunanje zadeve Molotovim in latviškim zunanjim ministrom Muntersom je trajal dve uri. Razgovoru sta prisostvovala tudi Stalin in Potemkin.

Helsinki, 3. oktobra z. Dopisnik »Neue Zürcher Zeitung« doznava o obisku latviškega zunanjega ministra Muntersa v Moskvi, da bo rezultat slična pogodba, kakor je bila sklenjena med Rusijo in Estonsko. Munters je odpotoval v Moskvo na izrecno povabilo Molotova. Če je bil popre še kak dvom glede ruskih načrtov v pogledu Latviške, jih je razblinil estonski zunanji minister Selter, ki se je na povratku iz Moskve ustavil v Rigi. Večeraj je imela latviška vlada posvetovanje pod predsedstvom predsednika republike Ulmanisa. Kakor se izve, je zahtevala Rusija od Latviške, da ji prepusti vse svoje luke razen Rige v svobodno izkoriščanje. Latviava je samo dobro uro oddaljena od litovske meje. Ni še znano, ali misli Rusija tudi latviške luke vojaško utrditi, ali pa ji bodo služile le kot glavne izvozne luke.

Estonska ratificirala pogodbo z Rusijo

Reval, 3. okt. s. Estonski predsednik Pata je večeraj ratificiral rusko-estonsko pogodbo o medsebojni pomoči. Ob tej priliki sta zunanji minister Selter in komisar za zunanje zadeve Molotov izmenjali brzočaje.

ki, ki poudarjata, da bo nova pogodba služila pospeševanju prijateljskih odnosov med Rusijo in Estonko.

Poljaki zapuščajo baltske države

Riga, 3. okt. br. Poljski generalni konzul je danes z vsem osebjem konzulata zapustil Rigo in odpotoval v Pariz. V par dneh bo sledil tudi poljski poslanik z osebjem poslanstva.

Ameriška sodba o ruski taktiki

New York, 3. okt. s. »New York Times« pišejo je danes z vsem osebjem konzulata zapustil Rigo in odpotoval v Pariz. V par dneh bo sledil tudi poljski poslanik z osebjem poslanstva.

Debata o nevtralnem zakonu

New York, 3. oktobra z. United Press poroča, da bo debata o nevtralnem zakonu v američkem kongresu trajala najmanj tri tedne, zmaga Roosevelta pa je že zagotovljena. Po zadnjih ugotovitvah je 65 senatorjev za Rooseveltove predloge, dočim je na strani izolacionistov samo še 31 senatorjev. Obstrukcije opozicije se ni bati, ker je dala zagotovilo, da ne bo zavlačevala razprave, če se z vladne strani ne bo izvajal pritisk za pospešitev razprav.

V senatu je otvoril debato o nevtralnem zakonu vodja opozicije senator Borah. Izrazil se je proti ukinitvi nevtralnega zakona. Če Zedinjene države ukinejo prepoved izvoza orožja, bodo po Borahovem mnenju prej ali slej prisiljene, da pošljejo Angliji vojsko na pomoč. Za ohranitev nevtralnega zakona govorita dva razloga: treba je preprečiti, da bi se Zedinjene države zapletele v evropsko vojno, humanitarni čut pa zabranjuje prodajo orožja za denar.

New York, 3. oktobra s. Na panameriški konferenci se je vršila večeraj zadnja zaupna seja zastopnikov vseh ameriških držav. Kakor poročajo, je bil dosežen sporazum, da naj nevtralna cona okoli vse ameriške celine v Atlantskem in Tihem oceanu obsega 500 km. V tej coni bi vršile patrolno službo združene vojne mornarice vseh ameriških držav. Preprečile bi vsak napad tujih vojniških ladij na trgovske ladje. Danes se vrši zaključna javna seja konference.

Angleški vojni proračun sprejet

London, 3. oktobra. AA. Reuter: Spodnja zbornica je snoči v drugem čitanju soglasno odobrila zakonski načrt o vojnem proračunu. Finančni minister sir John Simon je v sklepnih besedah dejal med drugim: Trdno sem prepričan, da je naš vojni proračun predložen parlamentu v svoji morda surovi celoti, kakor da bi o posameznih postavkah tega proračuna razpravljali od časa do časa, ker bi s tem zagrešili iste napake kakor leta 1914. Boljša je, da tako pogledamo v oči tem orjaškim številkam, kakor pa da bi se vdajali nerealnemu optimizmu.

Japonsko mnenje o nemško-ruskem paktu

Tokio, 3. okt. z. Zastopnik zunanje ministrstva je izjavil novinarjem, da se nemško-ruski pakt v nobenem pogledu ne da spraviti v sklad s protikomunističnim paktom, ki ga je svojetasno sklenila Nemčija z Italijo in Japonsko. Se manj se da spraviti v sklad s tem paktom postopanje Nemčije napram komunistom, ki uživajo sedaj v Nemčiji zopet popolno svobodo.

Železniški promet med Nemčijo in Vzhodno Prusijo

Berlin, 3. okt. br. Uradno poročajo, da je zopet odprt železniški promet med Nemčijo in vzhodno Prusijo. Dnevno bo v obeh smereh med Berlinom in Königsbergom vozil po en brzoval. Prehod preko Visle pri Tzovcu (Dirschau) pa je mogoč samo s čolni. Zato morajo tam potniki prestopiti. Na potovanju preko bivšega poljskega ozemlja ne sme noben potnik zapustiti vlaka.

Izjava Gamelina

London, 3. oktobra. p. Francoski generalni Gamelin je izjavil danes, da je prišel čas, ko poročila francoskega vrhovnega vojaškega poveljstva ne bodo tako kratka, kakor so bila doslej. Po tolmačenju francoskih listov pomeni ta izjava, da so francoske in angleške čete doslej že toliko konsolidirane, da ne bo več potrebno puščati javnosti v negotovosti o položaju na fronti.

Borzna poročila.

Curli, 3. oktobra. Pariz 10.115, London 17.82, New York 443.75, Bruselj 74.85, Milan 22.40, Amsterdam 236.75, Berlin 176.50, Stockholm 105.75, Oslo 100.75, Kopenhagen 85.625, Ostali tedaj ne navedajo.

Angleški bombniki nad Berlinom

Angleži so hoteli samo dokazati nadmoč angleškega letalstva

London, 3. okt. br. V nedeljo so Nemci uradno razglasili, da je nemška protiletalska obramba sedaj tako izpolnjena, da nobenemu angleškemu letalu ne bo več uspešno, da bi letelo nad nemškimi ozemljem in metalo letake. Angleško letalsko poveljstvo je na to takoj odgovorilo in odredilo novo polet nad Nemčijo. Tokrat letala niso preletela samo severne in zapadne Nemčije, marveč so prišla direktno nad Berlin, da s tem dokažejo nadmoč angleškega letalstva in možnost popolnoma neovirane akcije. Angleška letala so krožila nekaj časa nad Berlinom in Potsdamom ter s tem dokazala, da bi mogla neovirano bombardirati nemško prestolnico, če bi hotela voditi vojno proti neutritenim mestom in civilnemu prebivalstvu.

London, 3. okt. s. »Daily Herald« piše ob priliki poleta angleških letal nad Berlinom, da je to prvič v zgodovini, da so se angleški bombniki pojavili nad Berlinom. Angleška letala so na svojem poletu

zbrala izredno važne podatke. Zanimivo je, da nemške protiletalske postaje očitno sploh niso opazile prisotnih angleških letal. Se nevedno je nemško uradno poročilo reklo, da je Berlin proti zračnim napadom tako dobro zavarovan, da so vračna letala do Berlina sploh ne morejo dospeti. Berlinske ulice so ponoči že 14 dni zapored razsvetljene.

Nemški demanti

Berlin, 3. okt. br. DNB demantira vesti angleškega letalskega ministrstva, po katerih so angleška letala v pretekli noči priletela nad severno Nemčijo in celo nad Berlin in Potsdam.

Angleške letalske izgube

London, 3. okt. s. Tretja lista izgub angleškega letalstva navaja 16 mrtvih, 7 ranjenih, 3 pogrešanih in 5 ujetih angleških letalcev.

Nemški juriš na zapadu odbit

Francoski pritisk vedno hujši

Pariz, 3. oktobra. AA. Havas: Kakor je bilo pričakovati, je poskus jurišnega napada nemških čet prejšnjo noč rodil ta uspeh, da je mnogo nemških enot padlo v past, ki so jih pripravile francoske prednje straže. Včeraj so pa Nemci izvedli napad s četami iz same Siegfriedove črte. Napadli so v krajih, kjer je bil zadnje tedne pritisk francoskih čet posebno hud, namreč na zahodni fronti, pa tudi v vzhodnem delu fronte, posebno okoli Saarbrucka. Metodno prodiranje francoskih čet v tej važni industrijski pokrajini je prisililo nasprotnika, da je pustil doslej običajno rezervirano stališče in prešel v napad, da prepreči nadaljnje prodiranje Francozov. Včerajšnji poskus v tej smeri na obeh frontnih križih je preprečilo francosko topništvo in drugo av-

tomatsko orožje, tako da se je nemški napad izjalovil. Odsek južno od Saarbrucka leži tik omenjenega odseka in v njem so francoski oddelki imeli predvčerajšnjim znatne uspehe. To je predel, ki obdaja severni del Warndtskega gozda, ki je v francoski oblasti že od začetka vojne. Med tem gozdom in reko Saar teče neki potok, ob katerem leži vasi Bisten in Friedrichsweller. Malo dalje se dviga gozdnat hrib, kjer stoji gozdarska koča; to je tisti prostor, ki ga pogosto omenjajo poročila francoskega vrhovnega poveljstva. O znatnih uspehih francoskih čet v tem kraju varuje francosko poveljstvo kar največjo diskretnost. Je včeraj je omenilo, da je nemško topništvo uvedlo sredi obsejstreljanje preko črt, ki so v francoski oblasti.

Poostrena vojna na morju

Nemci so zopet zaplenili več nevtralnih parnikov — Varnostni ukrepi Amerike

Washington, 3. oktobra. s. Nemška vlada je včeraj obvestila ameriško vlado, da naj se ameriške trgovske ladje na poti v Evropo varujejo vsakega sumljivega dejstva. Kot takega bi smatralo nemško vojno brodovje izpreminjanje kurza in uporabljanje radijske postaje v bližini nemških vojnih ladij ali spremstvo angleških in francoskih vojnih ladij. Ameriško mornariško ministrstvo je o svarilu takoj obvestilo vse ameriške trgovske ladje. Vlada je posvarila ameriške državljane, naj ne potujejo in v vojaške se države in da naj se poslužujejo samo ameriških ladij.

Stockholm, 3. okt. s. Osem švedskih ladij je bilo od nemških letal prisiljenih, da odplovejo v nemške luke. Vse te ladje so plule v švedskih teritorialnih vodah, ko so jih napadla nemška letala. Švedska vlada je opozorila vse švedske trgovske ladje, da ne zapustijo švedskih teritorialnih vod.

Rim, 3. okt. br. V tujakšjih krogih je izšla velika začetna vest, da so Nemci zaplenili in odvabili v Kiel neki švedski tovorni parnik, ki je bil na poti v Genovo. Tovor je obstojal iz večje količine celuloze in železa, namenjenega za italijanske tovarne.

Stockholm, 3. okt. s. Nemška oborožena jahta »Grille« je včeraj zaplula v švedske teritorialne vode. To je tretja kršitev nevtralnosti s strani nemških ladij ob švedske obale. Švedska vlada je odredila, da bodo odslej švedske trgovske ladje v švedskih teritorialnih vodah spremljale vojne ladje.

Rio de Janeiro, 3. okt. s. Po zadnjih po-

ročilih je napad na angleško ladjo »Clement« izvršila oborožena nemška trgovska ladja, ki je plula pod belgijsko zastavo. Nemška ladja je zajela kapetana in prvega oficirja »Clementa« ter ju odpeljala s seboj. Pri potovitvi je bil 1 član posadke »Clementa« težje ranjen.

London, 3. okt. s. Iz Ria de Janeiro poročajo, da se je vsa posadka angleške ladje »Clement« z rešilnimi čolni rešila v brazilsko luko Macau.

Lizbona, 3. okt. s. V tujakšjo luko sta dospela še dva ameriška rušica. Skupno je sedaj pred Lizbono pet ameriških vojnih ladij. S tem hoče ameriška vlada očitno zavarovati svoje trgovske interese, ker gre zadnje čase skoro vsa trgovina med Zedinjenimi državami in Anglijo ter Francijo preko Portugalske.

Angleško brodovje nepoškodovano

London, 3. oktobra br. Spričo ponovnih nemških vesti, da je nemški letalski napad na angleško domače vojno brodovje na Severnem morju pretekli torkes uspel, je angleška admiraliteta v soboto povabila ameriškega mornariškega atašee v Londonu, da si je ogledal to brodovje. Mornariški ataše je bil osebno na matični ladji za letala »Arc Royale« in je ugotovil, da ni bila niti najmanj poškodovana, kaj šele zaleta v polno in potopljena. Ataše je nadalje ugotovil, da tudi nobena druga angleška vojna ladja ni bila zadeta.

Poljska vlada na delu

Z vso naglico organizira novo armado v Franciji

Pariz, 3. okt. s. Nova poljska vlada je imela sinoči prvo sejo pod predsedstvom Sikorskega. Ministrski predsednik Sikorski je prejel včeraj francoskega poslanika Noela in ameriškega poslanika Biddlea. Ameriški poslanik je sinoči uradno posetil tudi novega predsednika poljske republike Rakiewiczca.

Pariz, 3. okt. s. Ministrski predsednik Daladier je včeraj sprejel poljskega ministrskega predsednika Sikorskega, češkega poslanika Osuskega ter španskega poslanika. Poljski ministrski predsednik general Sikorski je razpravljal z Daladierom o ustanovitvi pet ali šest poljskih divizij v Franciji. Sikorski je tudi izjavil, da bo poljska vlada pozvala vse Poljake v Ameriki, naj se pridružijo poljski vojski v Franciji. Na poti v Francijo sta že dve

poljski diviziji, ki se jima je posrečilo umakniti se iz Poljske.

Pariz, 3. okt. br. Poljski generalni konzul v Ottavi je obvestil predsednika poljske vlade generala Sikorskega, da se je prijavilo v Kanadi 150.000 poljskih prostovoljcev, ki bodo uvrščeni v kanadski ekspedicijski zbor, ki bo poslan v Evropo. Tu se bodo pridružili novo organizirani poljski armadi.

London, 3. oktobra. p. Vlada Zedinjenih držav je naročila svojemu poslaniku, ki je bil akreditiran pri poljski vladi v Varšavi, naj ostane še nadalje kot zastopnik Zedinjenih držav pri poljski vladi tudi po njenem begu iz Poljske, ker Zedinjene države priznavajo novo poljsko vlado v Franciji kot legalno predstavnik Poljske.

Pooblastilo za komisariate v glavnih mestih

Beograd, 2. okt. p. »Službene novine« objavljajo uredbu ministrskega sveta, ki je bila sprejeta na predlog notranjega ministra na nedavni seji vlade in ki se nanaša na uprave mest Beograda, Ljubljane in Zagreba. Uredba določa: »Dokler v mestih Beograda, Zagrebu in Ljubljani ne bodo izvoljeni mestni svetovi v smislu zakona o mestnih občinah, sme nadzorna oblast po svojem svobodnem preudarku razrešiti člane mestnega sveta in predsednika mestne občine ter imenovati nove, ali pa imenovati poverjenike, ki bodo ne glede na omejitve po drugem odstavku § 142. zakona o mestnih občinah pristojni za vse, za kar so po zakonu pristojni župani in mestni svetovi v mestnih občinah.«

Uredba je stopila s današnjim dnem v veljavo.

Upravnik zagrebškega gledališča

Zagreb, 2. oktobra. o. V gledaliških krogih zatrjujejo, da bo za upravnika narodnega gledališča v Zagrebu imenovan dr. Julij Benešić, dosedanjí kulturni ataše pri našem poslanstvu v Varšavi.

Širite

na ročaja
»Slovenski Narod«!

Politični obzornik

„Strategi“

Po »Hrvatskem listu«, ki izhaja v Osijeku, posnemamo:

»Odkar se je pričel krvavi ples in je velik del Evrope vržen v nasrečo, ki jo vsi kulturni in plemeniti ljudje obžalujejo in obenem v svojem lastnem interesu samo žele, da bi bilo te nesreče čim prej konec — nastopajo razni »strategi«, ki po gostilnah in kavarnah krojijo usodo armad in na svojo pest »odločajo« območja konfliktov. Nekateri stroje vso zemeljsko oblo v plamenu. Ti »strategi« odločajo, v kateri vojskujoči se tabor morajo posideti sedaj še nevtralni narodi. Pri tem operirajo s povsem »zanesljivimi« roki. Seveda tudi z »najzanesljivejšimi« informacijami, do katerih ne morejo priti ne angleška ne nemška, niti katerakoli druga še tako dovršena obveščevalna služba. Te »strategie« prav nič ne moti, ako dogodki že drugi dan demantirajo njihove »zanesljivce« in »nepobitne« informacije. Če jim predočite, kako so se zaleteli, jih ne oblije rdečica. So tudi taki, ki vam enostavno vse utaje, kar so še včeraj navdušeno lansali. Človek bi mislil, da bodo sedaj previdnejši v svojem poslu, ko se jih je enkrat ujelo na laži. Pa ne! V drugem krogu takoj servirajo nove »informacije« in to tako večje, preprečevalno in z elanom, da premotijo čisto najprevidnejše in najopreznije ljudi. Ti »strategi« so navadno tudi veliki »junaki«. Za gostilniško ali kavarniško mizo seveda. Delajo vtis, kakor da odidejo že danes ali jutri med dobrovoljce, da prelijejo kri v borbi za vsečloveške ideale, katerih so jim polna usta. Ako pa si te ljudi malo bolje ogledate, se prepričate, da jim niti na misel ne prihaja, da bi se žrtvovali za kakršnekoli ideale, ker sploh nimajo nobenih idealov. V normalnih razmerah taki živijo ne morejo škodovati človeški družbi. Ti so ljudem samo v zabavo. Vsa javnost se zabava na njihov račun. V razmerah, v katerih sedaj živimo, pa nas njih poljotano delovanje ne sme pustiti ravnodušno. Nasprotno, nastopiti je treba proti njim in jim onemogočiti nadaljnje delovanje. To je potrebno zato, da se javnost ne vzemirja po teh izmišljenih vesteh in fantastičnih kombinacijah, kar povzroča samo škodo zlasti poslovnemu svetu.«

Poslanica sokolstva

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije je imel v nedeljo 1. t. m. svojo izredno skupščino, na kateri je bila izvoljena nova savezna uprava s prvim starejšim dr. Vladimirov Belajčevićem na čelu. Dr. Belajčević je izjavil, da sprejme izvolitev samo, ker je dosedanjí prvi starejšina Engelbert Gangl odklonil vsako ponovno izvolitev. Nato je živo naslikal vse velike zasluge, ki si jih je Gangl pridobil za sokolstvo in za narodno stvar vobče ter predlagal, da se s skupščine pošlje Ganglu pozdravna brožavka. Na te besede se je dvignila vsa skupščina in v vihrinem poskvanjem dajala duška iskrenim simpatijam, ki jih goji celokupno sokolstvo napram dolgoletnemu sokolskemu starostju Ganglu. Na skupščini je bila sprejeta enodružna taie resolucija:

Jugoslovensko sokolstvo, razmotrivši današnje razmere v državi, ugotavlja, da je sokolstvo vedno verno in zvesto ostalo svoji vodilni misli: narodnemu in državnemu edinstvu, a da ni nikdar služilo kakršnimkoli strankarski političnim ciljem.

Prepričano, da se jugosloverski sokolski pokret, dokler pri nas obstaja, ne more zmiti z nobenim vplivom od zunaj, smatra, da je danes v državnem in narodnem interesu bolj kakor kdaj potrebno, da se vzdrži, razvija in krepi. Jugoslovensko sokolstvo tudi danes naglašja, da ostaja zvesto svoji programski misli: narodnemu in državnemu edinstvu, da bo tudi od sedaj, kakor do sedaj hrabro in odločno nadaljevalo svoje delo za dobro kralja in na korist celokupnega naroda in jugoslovanske države. Poslija svoje tople pozdrave bratom in sestram,!

in jim bo v vsakem pogledu nudilo polno pomoč in podporo. Jugoslovensko sokolstvo poziva celokupno svoje članstvo, da v teh resnih časih posveča vse svoje sile sokolskemu delu, da čim aktivneje dela v sokolskih telovadnicah, da smatra narodnoobrambno delo za svojo najsvetejšo dolžnost in da posveča svojega sodelovanja z vasio, radi negovanja kmetijske narodne duhovne kulture, nalaže savezni upravi dolžnost, da ukrene vse potrebno, da delovanje Sokola tudi v bodoče teče normalno in se neovirano razvija v vseh krajih naše domovine. Na delo Bodočnost našega jugoslovanskega naroda zahteva od nas, da smo dosledni in vztrajni. Bili smo, smo in ostanemo graditelji enotne Jugoslavije!

„Naj se svobodno krešjejo ideje!“

»Delavska pravica«, ki je glasilo krščanskoo delavstva, je objavila v svoji zadnji številki pod naslovom »Veliki čas« uvodnik, v katerem razvija tele pametne nazore:

»Važen je ta čas za Slovence. Sedaj, ko se polagajo temelji novi ureditvi države in posameznih banovin, bomo pokazali Slovence, koliko smo bili zrela za ta čas in koliko je v nas prave žive tvornosti za končno ureditev naše ožje domovine. Zato bomo morali marsikaj odpasti, kar se je nam pred časom zdelo veliko in važno. Novi čas zahteva od nas najširše širokogrudnost v korist vsega slovenskega naroda. In to moramo imeti predvsem pred očmi. Skupnost vseh Slovencev, korist naroda kot celote, njegov lastni napredek v kulturnem, socialnem in gospodarskem pogledu nam mora biti sedaj najvišja naloga. Kajti kakor si bomo življenje uredili, takšnega bomo imeli. V kulturnem vprašanju bomo morali pustiti najširšo svobodo, da bo znanost in veda neomejeno napredovala na vseh področjih. Naj se krešjejo ideje svobodno med seboj, da se bodo lahko svobodno razvijali talenti v slovenskem narodu, ki so bili morda po sili razmer zakopani v veliko škodo naroda. Prav tako velja za socialno izživljanje tudi svobodno udejstvovanje. Delavcu je treba vrniti pravico do njegovih svobodnih organizacij in delavskih zavodov. Delavstvo mora imeti popolno pravico, da si svoje gospodarsko in kulturno življenje samo ureja in s svojo lastno iniciativo in delom doprinese svoj del k socialnemu napredku slovenske

Bolgarska številka

„Misli in dela“

Kulturna in socialna revija »Misli in dela« je izšla v dvojnem obsegu skupaj za avgust in september. Zar se članki nanašajo izključno na Bolgarijo in Bolgarsko. Imajo tole vsebino: Članki: dr. B. Vrčon — Realna slovanska politika; dr. S. Nežić — Iz današnje Dobruže; prof. Nikola Stanev — Bolgarija in Dobruža; B. Borko — Bolgarski kulturni stiki; B. Haberle — Današnje socialno zakonodavstvo v Bolgarskoj. Obzornik: Pavle Popović (Inko); Jovan M. Jovanović (Inko); Vojna ... (dr. B. Vrčon); Slavjanski društvo v Sofiji (B-o); Čitalnice in ljudska prosveta v Bolgariji (V. Bučar). Poročila: A. Strekelj: Organizacija grafičnega delavstva v Sloveniji ob 50letnici, 1939 (S. B.); »Trud

1 pravos, bolgarska socialna politična revija (S. B.); Le statut legal des travailleurs, 1939 (S. B.); Illye Peric: Zakonodavstvo o zbiranju nezaposlenih v Jugoslaviji (S. B.). Dokumenti: Besedilo sporazuma. — Napredni javnosti toplo priporočamo, da si naroči to edino nacionalno in napredno revijo. domovine. Kdor bo bolj priden, poštvovalen in pošten, večji delež bo doprinesel k skupni zgradbi slovenskega socialnega napredka. To so za nas Slovence glavna načela pri ustvarjanju in urejanju domačih razmer. Ker živimo v velikem času, ko se postavljajo v svetu novi temelji družabnega življenja, nam je veliko na tem, da si slovenski narod z največjo širokogrudnostjo in veliko ljubeznijo do svoje skupnosti uredi življenje, tako da ne bodo inozemski dogodki imeli kakih usodnih vplivov tudi na naše slovensko življenje.«

Regulacija Ljubljane pri šentpeterskem mostu

To je zdaj edino javno delo v Ljubljani

Ljubljana, 3. oktobra. V Ljubljani je letos malo stavbnih del. Skoraj povsem so izostala tudi jesenska stavbna dela. Jeseni se v normalnih razmerah začne jesenska sezona. Ki je navadno živahnjša od poletne. Jeseni se začne tista stavbna dela, ki čez zimo prezime, da spomladi podjetja lahko nadaljujejo delo, ko je zidovje presušeno. Da se zdaj ni začela jesenska sezona, je razumljivo zaradi izrednih mednarodnih razmer. Sicer je pa bila letošnja stavbna sezona že v splošnem slabša, ker je vse leto nemirno. Letos so v Ljubljani v glavnem samo dokončevali že v lanskí sezoni začeta dela. Med tako zvanimi javnimi deli v našem pomenu besede, kakor pač imenujejo sicer manjša stavbna dela, ki jih financirajo bodisi samouprave ali država, imamo v Ljubljani samo regulacijsko delo v Ljubljani pri šentpeterskem mostu.

Čitatelje smo že seznanili s pomenom tega dela pred tedni, ko so začeli delati. To delo je prav za prav zaključek večje etape regulacijskih del v Ljubljani v mestu. Ob cukurarni bodo zbetonirali stalno zapornico z jezom. V ta namen je treba najprej zbetonirati temelje in urediti obrežja. Delo je zvezano s precejšnjo težkočo samo zaradi tega, ker je nevarnost, da jih bo začela ovirati narasla vo-

da, če bo delj časa deževalo. Delajo v najbolj deževnih mesecih v Ljubljani, a letos je izredno suho vreme, zato podjetje doslej še ni imelo posebnih težkoč pri vodnih delih. Pomisliti je treba, da vse vode, ki teče po strugi Ljubljane skozi mesto, ne morejo usmeriti po Gruberjevem prekopu in posebne težave so še z vodo, ki se izliva v Ljubljano iz Gradaščice. Zato je neposredno ob samem stavbišču v strugi vedno več ali manj vode. Doslej so betonirali obrežna oporna zidova, pri čemer bi jih ne mogla ovirati tudi večja voda. Zdjaj kopljejo globoke temelje zapornice. Če bi zdaj deževalo delj časa, bi voda seveda zalila temelj in delo bi moralo nekaj časa počivati. Vprašanje je, če bo delo napredovalo tudi vnaprej tako po sredi kakor doslej, ker bo najbrž kmalu nastopilo za naše kraje značilno jesensko deževje, ki navadno traja po več tednov.

Pri delu ne morejo zaposliti večjega števila delavcev, ker je stavbišče majhno in ker se dela vrste drugo za drugim. Zdjaj bodo zbetonirali samo temelje zapornice, med tem ko bo betoniranje zgornjega stroja zapornice, nosilnih stebrov, odloženo posebej šele prihodnje leto. Delo bodo torej končano šele prihodnje leto in novo zapornico bodo lahko uporabljali najbrž šele prihodnje leto.

Smrtna žrtev ljubavne tragedije na Galjevi

19 letni hvar Anton Fujan je včeraj podlegel smrtni rani

Ljubljana, 3. oktobra. Ljudje na Galjevi in splošno v dolenskem okraju mesta še danes živahno razpravljajo o ljubavni tragediji, ki se je odigrala v nedeljo zvečer na Jurčkovem potu. Včeraj smo kratko poročali, da je 19-letni hvar Anton Fujan v navalu ljubosumnosti streljal na komaj 16letno Ireno Mostarjevo in na svojega tekmeča v ljubezni Alojza Elikana, potem je pa ustrelil še sebe.

Mladi Anton Fujan je poznal Ireno že več let. Skupaj sta se igrala kot otroka, kasneje pa se je med njima razvila ljubezen, ki je ostala nemotena, dokler se Irena ni seznanila s 20letnim dijakom tehničnega srednje šole Alojzjem Elikanom, ki je doma z Rudnika. Elikan je Ireno srečeval grodov v šoli in na poti domov in se ji je približevali že pred meseci, ko sta bila skupaj na veliki svatbi. Ker ga dekle ni odbilo, je jel prihajati čedalje pogostejše, kar je mladega Fujana jezilo, zlasti še, ker je opazil, da se Irenina ljubezen do njega ohlaja. Fujan je opozoril Ireno, naj opusti sestanke z Elikanom in ji je tudi zagrozil. Dekle se je grožnje sicer nekoliko ustrašilo, vendar se je še vedno sestajalo z Elikanom, kar je slednjič povzročilo tragedijo.

V nedeljo popoldne sta se Irena in Eli-

kan domenila, da gresta v kino in sta se po predstavi skupaj vračala domov. Fujan ju je lovil že po mestu in se zvečer pripeljal za njima na Galjevo, kjer ju je zalotil v pomenku na Jurčkovem potu. Tam je najprej prišlo do prekanja, potem je pa razočarani fant potegnil samokres in streljal najprej na Elikana, nato pa na dekle. Takoj nato je spet zasedel kolo in se odpeljal domov, najbrž prepričan, da je oba smrtno nevarno zadel. Doma na Galjevi se je pomudil samo nekaj časa v sobi, potem pa je zopet odhitel ven. Mati ga je klicala, češ kaj hoče zunaj, sin pa ji je odgovoril, da gre na vrt zobat grozdje. Čez nekaj minut je že počil zunaj strel in so domači našli Antona s prestreljeno glavo poleg jarka ob vrtu. Brž so obvestili reševalno postajo in so reševalci nezvestnega mladeniča nemudoma prepeljali v bolnico. Tja sta se takoj zvečer zatekla tudi Irena Mostarjeva in Alojz Elikan, ki pa sta bila lažje obstrljena. Elikan je bil ranjen v vrat, Ireno pa je krogla oplazila po glavi. Dekle so v bolnici obvezali in je naslednji dan odpustili v domačo oskrbo, do čim je Elikan ostal v bolnici.

Nesrečnemu Antonu Fujanu so zdravniki v bolnici nudili vso pomoč. Bil je ves čas nezavesten, včeraj malo pred 12. pa je rani podlegel.

Boležnica

KOLENDAR

Danes: Turek, 3. oktobra katoličani: Te-rezija M., Vitomir
DANAS NJE PRIREDITVE
Kino Matica: Poslednja zapoved
Kino Sloga: Cheri Bibi
Kino Union: Greh mladosti
DEZUENE LEKARNE
Danes: Dr. Kmet, Tyrševa cesta 43, Trnkoczy ded., Mestni trg 4, Ustar, Šelenburgova ulica 7.

Naše gledališče

DRAMA
Začetek ob 20. uri
Turek, 3. oktobra: Številka 72. Premiera. Premierska abonma
Sreda, 4. oktobra: zaprt
Četrtek, 5. oktobra: Številka 72. Red Četrtek
Petek, 6. oktobra: Hudčev učencec. Red A

Premiera Langerjeve sodobne igre »Številka 72« bo drevi za premierski abonma. Dejanje se godi v kazalnici, kjer vprizore igro, ki jo je spisala jetnica številka 72 in ki pokaže potek zločina, zaradi katerega je po nedolžnem obsojena. Odrsko učinkovita in pretresljiva igra je tehnično spretno napisana ter je svojevratna v koncepciji in razvoju njene konflikta. Igrali bodo: glavno in naslovno vlogo bo kreirala Mira Danilova, nadalje: Kralj, Levar, Jan, Sanci, P. Juvanov, Daneš, Gregorin, Skrinšek, Brezigar, Vertin, Lipah, Plut, Dre-novec, Bratina, Jerman, Sever, Tiran in Novak. Režiser: prof. Osič. Prva repriza bo v četrtek za red Četrtek.

Shawovo melodramo »Hudičev učencec« bodo ponovili v petek za red A. Igralsko in režijsko dognano delo je doseglo popoln uspeh. Fabula o etiki hudičevega učenca, ki se je pripravil žrtvovati v ameriški osvobodilni vojni 1777 leta za znanca, je obravnavana z vsemi Shawovimi duhoviti in dramatskimi pripomočki. Zasedba premierska.

Premiera francoske komedije Scribejevega dela »Kozarec vohod« bo v nedeljo dne 8. t. m. za premierski abonma. Dejanje se godi za časa kraljice Anne na angleškem dvoru in pokaže dvorne politične in ljubavne spletke. Igro je režiral prof. Šest.

OPERA

Začetek ob 20.

Turek, 3. oktobra: Manon. Gostovanje Zlate Gjunjenac. Izven. Znižane cene
Sreda, 4. oktobra: Boris Godunov. Red Sreda. Gostovanje Josipa Križaja
Četrtek, 5. oktobra: zaprt
Petek, 6. oktobra: ob 15. uri: Ero z onega sveta. Dijska predstava. Globoko znižane cene od 16 din navzdol

Gospa Zlata Gjunjenac, ki je bila več let članica naše Opere, se kljub temu, da je sedaj stalno angažirana v Beogradu, vsako sezono spet in spet rada vrača v svojo drago Ljubljano. Da pa na drugi strani tudi naše občinstvo kar ne more pozabiti svoje najljubše pevke, so najbližji dokaz razprodane hiše ob priliki njenih gostovanj. Nocoj bomo slišali gospo Gjunjenacovo v Massenietovi operi »Manon«. Muzikalno vodstvo je v večjih rokah dirigenta Nika Štrifota. Režija pa je Debeveča. Predstava drevi je izven abonma po znanih cenah.

Tudi jutri bomo imeli v Operi priljubljenega gosta, tokrat gospoda Josipa Križaja, ki bo nastopil v naslovni vlogi Musorgskega opere »Boris Godunov«. Zagrebška kritika priznava Križaja, da je prav ta partija ena izmed njegovih najboljših, pa ga bo zato naše občinstvo gotovo še tem rajši pozdravilo na naših deskah. Vpri-soritev v sredo bo za red Sreda.

Prva dijska predstava bo v Operi v petek ob 15. uri pop. po globoko znižanih cenah od 16 din navzdol. Vprizorili bodo Gotovčovo opero »Ero z onega sveta« s Franciom v naslovni partiji.

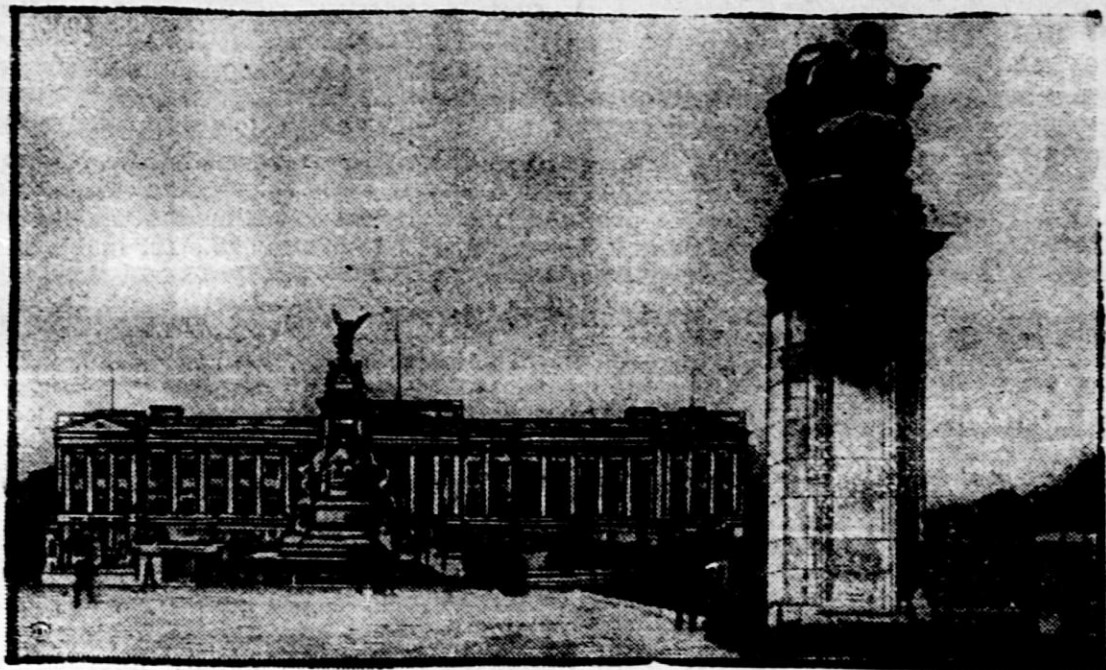
Iz Slovenjgradca

— Sport, Krek Stane, bivši igralec SK Ilirije, Slovana, Drave in sedaj Mislino Slovenj Gradec, je proslavil včeraj 20let-nico aktivnega delovanja na zelenem polju. Simpatičnemu sportniku in družabniku šele njegovi sodelavci in igralci so mnogo let udejstvovanja na sportnem po-lju.

— Novembrski mraz. Izredno hladno je postalo zadnje dni. Gora Uršlja, kakor tudi Vel. Kopa sta bili ondi in se lahko po-beljeni. Seveda je zgodnji mraz še istega dne izginil. Slana je naš vsakojutranji gost.

London — mesto brez otrok

Izvirno poročilo iz pisma našega rojaka Vladimirja Ivanoviča

Palaca angleškega parlamenta v Londonu

London, ob koncu septembra 1939

Dolej, hvala bogu, še nismo bili bombardirani, vendar so sirene že večkrat žvižgale in nas vznemirjale. Prvič je to bilo četrt ure po napovedi vojne, toda samo zaradi vaje. Prejšnji teden smo imeli tudi »alarm« in sicer ob dveh ponoči. Trajal je eno uro, pa se ni nič pripetilo.

London je popolnoma predrugačeno mesto — mesto brez otrok. Otroke so vse evakuirali v razne kraje Anglije. Ker ima mesto zdaj dva milijona prebivalcev, manj, se zdi relativno popolnoma prazno. Ona množica avtomobilov, prejšnjega hitenja in gneče je sedaj konec. Vidijo se samo uniforme in ljudje, ki imajo posla v samem Londonu. Prve dni so se ljudje malo sramovali nositi maske, sedaj jih pa imajo že vsi stalno s seboj. Nad Londonom neprestano leta na stotine malih balonov v različnih višinah in različni daljavi. To je pravi žični zastor, skozi katerega ne more bodreti nobeno sovražno letalo. Baloni segajo do 4 milje visoko. To pomeni, da bi moral pripraviti sovražnik letalski napad najmanj iz te višine.

Na vseh vogalih, na vseh mogočih krajih so zaklonišča za primer zračnega napada. Videti London ponoči je nekaj posebnega. Kadar ni lune, se ne vidi nič, vse je v mraku in temi. Vsako okno v tem mogočnem mestu je skrbno zadelano s črnimi zavesami, avtomobili in avtobusi vozijo z zastrtimi lučmi. Ko se človek izprežema ponoči po ulicah Londona, ima občutek, kakor da to ne more biti res, kakor da doživlja fantastično zgodbo iz bajke. Ljudje so mirni, manjka jim oni entuziazem, ki se je videl leta 1914. Vsi so odločno za vojno do zmage in vsi se zavedajo tako grozot kakor tudi nujnosti sedanjega vojne za Anglijo. Ko so sirene prvič tuile, je na vseh krajih vladal red, razen v enem delu Londona, kjer je bilo nekaj histeričnih žen.

Snoči sem spet pri svojem bratu v samem središču Londona in je neverjetno, kako se človek hitro prilagodi vojni. Ludi so zastrte z modro barvo in je nemogoče pri njih čitati. Če imaš zastrto okno, imaš tudi vtis kot da bi svetloba ne imela zraka. Preden ležem spat, si pripravim plinsko maske, obleko, knjigo, cigarete in malo čokolade, da bi imel vse najpotreb-

nejše pri rokah za vsak primer. Trdno sem se spal, ko je nenadoma ob sedmih jutraj zatulila sirena. Tulila je dve minuti. Skočil sem tak kot sem bil iz postelje, se hitro umil in vzel plinsko maske. Skoz okno sem videl, kako hiti nekaj ljudi v plizmah in spalnih plaščih. Policija je dopolnjevala sirene z žvižganjem. Moj brat ni ničesar slišal, zato sem ga zbudil ter sva oba odšla dol v veliko klet hiše, kjer stanuje mnogo ljudi. Tja so prihajali ljudje, oblečeni večinoma na hitro roko. Vsi so bili mirni le jezili so se, da so bili vrženi iz postelje. Po dveh urah so sirene naznanile, da je nevarnost minila. Jag nisem sam ničesar slišal, pač sem pa pozneje zvedel, da je prišlo šest nemških letal vzdolž reke Temze ter da so eno Angleži sestrelili. Bomb sploh niso metali.

Zadnje dni sem bil precej nervozen v pričakovanju letal, pa sem začetni strah kmalu premagal in postal sam že nekam indiferenten. Kako pa bo, ko bodo padale bombe, ne vem. Pisal vam bom zopet po prvem zračnem napadu, ki ga pa nihče ne želi.

Buckinghamška palača v Londonu

ostale opraviti. Prošnje se lahko oddajo do 15. oktobra v mariborski Posojilnici. Tam se izve 1. novembra za rešitev ter se dvigajo priloge.

— Smrt na cesti. 47letni služitelj sreškega sodišča v Mariboru Anton Arah se je pešal danes ponoči s svojim kolegom domov. Na nekem strmem klancu na cesti pred Mariborgom pa mu je odpovala zavora, tako da je zdrvel z veliko brzino po klancu. Nesreča je hotela, da je Arah s svojim kolesom najbrž zadel v kak kamen. Obledel je nezavesten. Arah so prepeljali v mariborsko splošno bolnico, kjer pa je, ne da bi prišel k zavesti, v ponedeljek dopoldne umrl in sicer na posledicah notranjih poškodb.

— Žila ji je počila. Snoči je pesnostnik Anton Moder iz Pekar potikal na vrata Antonije Flego. Kljub ponovnemu trkanju se ni nihče odzval, in je zato vstopil Moder v hišo, kjer se mu je nudil strašen prizor. Flegova je ležala na tleh vsa krvava. Moder je mislil, da je postala žrtev zločina in je takoj obvestil oblasti. Preiskava pa je ugotovila, da je Flegova umrla naravne smrti. Že od leta 1937 je imela na levi nogi rano, ki je zdaj povzročila, da ji je počila žila. Flegova je izkpravela, ker ni bilo blizu nikogar, ki bi ji bil pomagal.

— K letošnji trgovini. Če bi bilo vreme trajalo še nekoliko časa, potem je vinogradnikom priporočati, da se odloži trgati še za par dni, ker bo s tem stopnja sladkorja še višja.

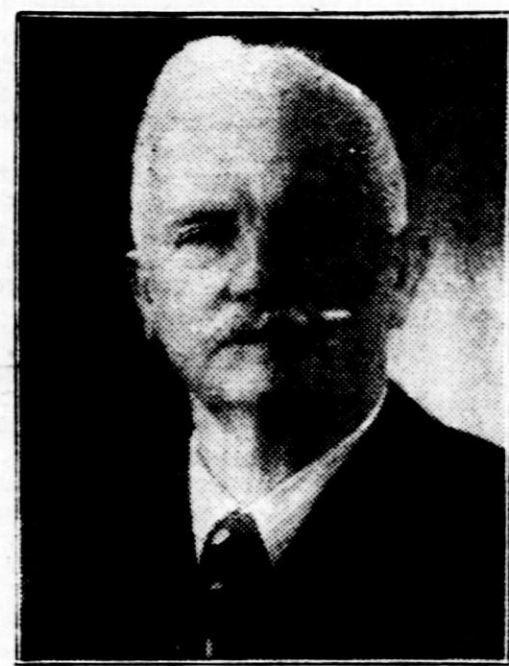
— Krvave predanje. Na Mestnem vrhu so prešli grozdje. Pri tem sta se sporekla 50-letni posestnik Rupert Ploj in vinikar Anton Ložnik iz Derstele. Preprič pa je prešel v spopad. Rupert Ploj je obledel s števili, težkimi poškodbami. Kmalu zatem je izdihnil. Orožniki zaslišujejo krivca in priče.

Franc Demšar 75 letnik

Na zadnjem vsesokolskem zletu je še krepko stopal za sokolskim praporom

Ljubljana, 3. oktobra

Jutri bo praznoval svoj 75. rojstni dan posestnik, zadržan pri politiki g. Franc Demšar, iz Češnjice pri Železnikih, sedaj bivač v Ljubljani. Tam pod raznim Ratitovcem, čuvarem naše zapadne meje, v prelepi selški dolini, je zagledal luč sveta. Po svojem očetu izhaja iz obrtne rodbine iz Železnikov. Mati njegova, hčerka pristne kmetijske rodbine šturmove, je zapustila pravični svet loških hribov pod Blegošem in se primožila onkraj zelene Sore, v prijazno vas Češnjico pri Železnikih.

G. Franc Demšar je markantna osebnost. Osnovno šolo je dovršil v Škofji Loki v družbi mnogih odličnih slovenskih moči. Prestopil je v gimnazijo, ki jo je pa moral po odlično dokončanem I. polletju V. razreda zapustiti iz družinskih razlogov. Ostati je moral doma na posestvu na Češnjici, ker je edini njegov brat odšel na veterinarsko visoko šolo, sestra pa se je poročila v Kamnik. Nastopil je čas vojaške službovanja. Znano je bilo, da je bil g. Demšar, vulgo »Čoček France«, pri naboru najlepši fant iz selške doline. Tri leta je nosil vojaško suknjo in dosegel čin računskega podčastnika. G. Demšar je poleg marljivega in vzornega domačega gospodarstva intenzivno deloval že v zgodnji mladosti na prosvetno-kulturnem, zadržanem in tudi političnem polju. Komaj 16leten je postal član »Kmetijske družbe« in tu deloval do njenega razpada. Že pred 50 leti je bil član »Bratnega društva v Železnikih in v Selci«. Ko so l. 1906 ustanovili v Selcih nad Škofjo Loko hranilnico in posojilnico, ji ni bil le ustanovitelj in odbornik, ampak tudi 3 leta brezplačen tajnik. Leto pozneje je ustanovil v Selcih »Gasilsko društvo« in postal njegov prvi načelnik. L. 1899 je ustanovil hranilnico in posojilnico v svoji domači vasi na Češnjici in bil 7 let odbornik in tajnik brez honorarja. Bil je med ustanovitelji živilno-rejske in pašne zadruge za selško dolino, sprožil l. 1912. misel za napravo elektrike in pri tem vzorno sodeloval. Tik pred svetovno vojno je ustanovil zadrugo za vnovčevanje lesa na Češnjici bil njen načelnik in z njeno pomočjo oprostil 42 delavcev in kmetov

vojaščine. Pred vojno je tudi deloval več let kot čestni in občinski odbornik in predsednik občinske občine Selca nad šk. Loko. Zaradi njegovih vsestranskih sposobnosti in zmožnosti je bil l. 1904. izvoljen za deželnega, l. 1907. pa za državnega poslanca, kar je ostal do konca svetovne vojne. V svobodni Jugoslaviji ga je imenovala kralj. vlada kot priznanega strokovnjaka za kmetijskega poverjenika. Na vseh položajih javnega udeleževanja se je vsikdar izkazal moža postojanka, nesebičnega, saj ni nikdar deloval za lastno korist, temveč le v dobro narodu.

Na svojem lepem domu na Češnjici se je pečal z obrtjo, trgovino in kmetijstvom. Lepo je bilo videti že sivo lasa moža pri plugu. To so bile njegove toplotice. In živina v njegovem hlevu? Dobila je vedno prvo premijo. Kamorkoli si pogledal, povsod slika vzornega gospodarja. Pod streho njegove domačije na Češnjici je vladalo pravo slovansko gostoljubje. Saj njegova blaga soproga, ga. Poldi, iz narodne rodbine Simončičev v Ljubljani, ni pustila nikogar nepogostočnega iz hiše. Duhovščini, učitelstvu, tujcem in domačinom so bila vedno odprta vrata njune prijazne hiše. In koliko je bilo izkazanih dobrot zlasti revnemu ljudstvu v času svetovne virove!

Po tragični smrti posinovitvenca Mirka se je g. Demšar preselil s svojo soprogo v Ljubljano, Podlimbarskega ulico, v lastno hišo. Tudi tu ne počiva, vsakdo se lahko o tem prepriča, če si ogleda njegov skrbno urejeni in negovani sadni vrt. Udeležuje se pa še tudi v javnosti kot član, odbornik in predavatelj pri podružnici »Sadržarskega in vrtnarskega društva« v Šiški, ki ji je bil tudi par let predsednik, ozir. podpredsednik. Njegova kmetija in žaga na Češnjici pa dajeja še tudi po odhodu g. Demšarja v Ljubljano zaslužek mnogim potrebni.

Pri svojih 75 letih je jubilat pravi mladenič, raven kakor sveča. Ponosno je stopal pri zadnjem vsesokolskem zletu za sokolskim praporom in nastopil tudi kot tolovadeč. Z iskreno željo, da bi bilo plemenitemu možu usojeno še dokaj zdravih, srečnih let ob strani ljubljene soproge, mu k jubileju najiskrenejše čestitamo s prono, naj ne zameri skromnosti teh vrstic. Ljubke melodije naših pesmi, ki jih tako ljubi, naj mu slajšajo nadaljnjo pot — jesen življenja...

Zaposlitev delavcev v avgustu

Ljubljana, 3. oktobra

V avgustu 1939 je bilo pri OUZD zavarovanih povprečno 108.401 delavec. Letni prirast je znašal 3985 oseb. Prav posebno je napredovala zaposlenost v sledečih industrijah: gradnje železnice, cest in vodnih zgradb (javna dela) 1608 delavcev, javni promet 493 delavcev, industrija kamenja in zemlje 483 del., tekstilna industrija 479 delavcev, trgovina 444 delavcev. — Nazadovanje pa so izkazovale predvsem: gradnje nad zemljo 390 delavcev, hišna služnina 342 delavcev, industrija kože in gume 324 delavcev itd.

V sezajskem pogledu je pa napredovala zaposlenost za 1949 delavcev. Z malimi izjemami so napredovale skoraj vse industrije, zlasti pa: gradnje nad zemljo z mesečnim prirastkom 492 del., tekstilna industrija 323 delavcev, kovinska industrija 267 delavcev itd. Pomembnejše je nazadovanje v tem mesecu le oblačilna industrija, in sicer za 226 delavcev.

Iz Zagorja

— Zgodba vseh. Na topliški šoli je bila te dni nameščena domačinka gđ. Martina Medvedova, ki je prevzela razred na Lokah, odkoder se je na matično šolo v Toplicah vrnila ga. Zora Kolarjeva.

NE TAKO TRAGIČNO

Babica: Torej ti si že zaročen, fant? Kdaj bo pa poroka? Vnuč: Poroka? Beži no babica, kdo bi pa jemal zaročo tako tragično.

V GOSTEH

Gost: Milostiva, danes je pri vas zelo zabavna družba.

Gostiteljica: Kaj še. Prav tisti, ki so vsaj nekoliko duhoviti, danes niso prišli.

Ali sem prispeval za sokolski dom v Trnovem?

Rijavec Vladimir

Novi uspehi naših fotoamaterjev

Dosegli so jih na mednarodni fotografski razstavi, prirejeni od 29. julija do 20. avgusta v Monakovem

Ljubljana, 3. oktobra.

Naše časopisje ima vedno dovolj prilike pisati o velikih uspehih naših fotoamaterjev, o uspehih, ki so v resnici izredni, glede na to, da je naš narod majhen in da se sicer težko kosamo z drugimi narodi na raznih področjih kulturnega udejstvovanja. Tudi v teh časih imajo uspehi posameznih narodov na mednarodnih popriščih tudi v kulturnem udejstvovanju svojo veljavo, čeprav se morda komu zdi, da beseda kultura zdaj ni »aktualna«. Tudi našo javnost je treba opozoriti na mednarodne prireditve, na katerih sodelujejo naši zastopniki. Tako ne smemo prezreti mednarodne fotografske razstave, ki je bila prirejena od 29. julija do 20. avgusta v Monakovem.

V zvezi s to razstavo je bila prirejena izredno velika razstava del državne zveze nemških fotoamaterjev. Udeležba na mednarodni razstavi je bila zelo lepa, kar sprevidimo že po tem, da so se je udeležili fotoamaterji s svojimi deli iz 29 držav. Razstavljenih je bilo 1844 del. Naša država je bila častno zastopana. Slovenijo so zastopali člani ljubljanskega Fotokluba. Svoja dela so poslali naši najboljši fotoamaterji, ki so se že večkrat izkazali na mednarodnih tekmovanjih. Da so nas dobro zastopali, sprevidimo že po odlikovanjih. Odlikovanja za naše udeležence imajo še tem večjo ceno glede na posebno veliko udeležbo najboljših del svetovno znanih fotoamaterjev skoraj iz vsega kulturnega sveta. Francozi in Angleži navadno bolj kotirajo (to je veljalo že do vojne) mednarodne prireditve na nemških tleh, a razstave v Monakovem so se udeležili tudi francoski in angleški fotoamaterji.

Fotoamaterji iz naše razstave so imeli na razstavi 78 del. Ljubljanski fotoamaterji so prejeli 3 srebrne medalje in eno bronasto. Srebrne medalje so prejeli Janko Branc (razstavil je 4 dela), Peter Kocijančič (3 dela) in Ante Kornič (3 dela). Bronasta medalja je bila prisojena Oskariju Kocijančiču za dve razstavljeni deli.

Zdaj je prirejena tudi precej velika mednarodna fotoamaterska razstava v Sopronu na Madžarskem. Začela se je v začetku septembra in trajala bo še ves oktober. Na nji razstavljajo dela fotoamaterji iz 16 držav. Razstavo je priredil so-

ponjski fotoklub. K sodelovanju je povabil tudi znanega ljubljanskega fotoamaterja A. Korniča, ki je bil odlikovan za svoja dela že na šestih mednarodnih razstavah. Ker je razstava prirejena v najbolj burnih časih, udeležba ni tako dobra, kakor so pričakovali. Našo državo je zastopal samo Ante Kornič. Priznati je treba, da nas ni slabo zastopal. Prejel je srebrno medaljo (drugo nagrado). Razstavil je 4 dela. V katalogu so reproducirane 3 slike razstavljalcev, med njimi tudi Korničeva »Pred procesijo«, ki se odlikuje, kakor pač večina Korničevih del z originalnostjo in pristnostjo izraza.

Ko govorimo o lepih uspehih naših fotoamaterjev na mednarodnem poprišču, je treba še omeniti, da znajo naše fotoamaterje pravilno ceniti tudi uredniki svetovnih, znamenitih foto-revij. Ob tej priliki naj omenimo, da velik krasen almanah »Anuel American Photography«, ki izhaja v Bostonu, objavlja v letniku za leto 1940 dve sliki naših fotoamaterjev, in sicer eno Korničovo posnetek iz Škofje Loke, pod naslovom »Stara mesto«, in eno Oskarija Kocijančiča. Tudi to je lepo priznanje našim fotoamaterjem in ga je treba prištevati med uspehe, ki utrjujejo sloves naše fotografije v svetu.

V znani svetovni foto-reviji »Modern Photography« je pa bila nedavno objavljena posebno originalna Korničeva fotografija pod naslovom »Filozof«. Fotografirana je prašičeva glava in izdoviti filozofski izraz »fizionomije« in živalske glave v resnici presneti človeka na prvi pogled. Angleški fotoamaterji radi iščejo motive v živalskem svetu in ta posrečen motiv jih je nedvomno presenetil, saj posnetek prekasa po originalnosti najboljša angleška dela.

Skoraj stalno objavlja dela naših fotoamaterjev tudi »Camera Craft«, zelo dobra fotorevija, ki izhaja v San Franciscu. V zadnji, septembrski številki je objavila tudi zelo dobro Korničovo delo »Spomini«, posnetek z motivom s trilavškega pogorja. Slika je dosegla lep uspeh zlasti v ameriški javnosti, kar tudi priča pismo uredništva velikega ameriškega magazina »The Improvement Era« iz Salt Lake Cityja (Utah). Uredništvo piše Korniču, da je njegov posnetek napravil globok vtis na nje ter čestita avtorju. Prosi ga tudi,

naj pošlje kopije svojega dela, da ga bodo objavili v svoji reviji.

Ze samo to kronistično naštevanje uspehov naših fotoamaterjev na mednarodnem poprišču nam dovolj kaže, da je fotoamaterstvo pri nas na zelo visoki stopnji; to je pa tudi dokaz, da naši fotoamaterji store s svojim poštvovalnim delom mnogo za propagando naše države in naroda v svetu ter za utrditev slovesa, da je naš narod v vrsti kulturnih narodov.

Občinske volitve v Ljubljani

Ljubljana, 3. oktobra

Občinske volitve v Ljubljani, namreč zadnje, so bile dne 2. oktobra 1927. Včeraj smo torej praznovali ljubljanski jubilej, t. j. dvajsetletnico, odkar smo zadnjikrat svobodno odločali o tem, kdo naj načeluje mestni občini.

V tem razdobju smo dobili novi zakon o mestnih občinah, ki je bil objavljen v »Službenih novinah« dne 25. julija 1934. Vsi smo tedaj pričakovali, da bodo v najkrajšem času razpisane občinske volitve analogno, kakor se je to zgodilo v podeželskih občinah, kjer so se glede na novi zakon o občinah, ki je dobil obvezno moč dne 13. junija 1933, vršile volitve občinskih odborov že dne 15. oktobra 1933. Čakali smo zastonj. Dotim so imeli vaščani iz Šentjerbasa odletel že ponovno priliko pri občinskih volitvah, odločati, o usodi svoje občine, ljubljanski meščani doslej še niso bili tako srečni, da bi se jim bila nudila ta prilika. Zato pa smo ljubljanci v srednem položaju, da smo včeraj praznovali jubilej in obujali spomine na občinsko avtonomijo...

Iz Maribora

— Dijaške ustanove. Za šolsko leto 1939/40 razpisuje kuratorij Ferkovih ustanov štipendije za 10 mariborskih srednješolcev po 600 din in za 11 visokošolcev po 800 din. V prvi vrsti se bodo upoštevali Ferkovi sorodniki, nato prosilci iz Sv. Barbare pri Mariboru, končno še iz šentlarskega in mariborskega srezu. Nadalje razpisuje Posojilnica v Narodnem domu iz ustanove dr. Fracca Rapotca 6 štipendij po 1200 din za visokošolce iz marib. in sosednjega srezu. V prošnji je točno navesti, kje je prosilec in njegov oče rojen in kam je pristojen. Če ubočni list ne izkazuje nobene imovine, je omeniti, kdo je prosilca doslej vzdrževal. Visokošolci naj navedejo vpisani semester, fakulteto in stroko, nadalje katere večje izpite ima prosilec že za seboj, koliko in kdaj misli še

variantah in niansah, da se je nekaterih prijela bolezen beri-beri — drugim, posebnim možkam pa so začele rasti bujne kite škoda, da ni tega opazil gospod Pleša, ki si je pred kratkim naročil iz Pariza poleg Vi-Ha. Če tablet se neko tekočino »za porast kosec«. Velik natančnost se je ravnal točno po priloženem receptu. Že za par dni sta se mu napravili na glavi dve oteklini, ki sta se redili, da se je čutil. In ko je čudodelnega zdravila zmanjkalo, las seveda od nikoder, je poprosil soprogo, naj pogleda zadovo bolj od blizu — pa mu je za čas previdno razodela, da nista bili nič drugega kakor lepo, pravilno in normalno razviti dojki. Isuse! — Bogsigavedi! V Parizu se je morala zgoditi pomota, da je prejel sredstvo, namenjeno izključno le žencam... No, če bi bil jedel riž... saj razumete!

Da riž. Mi je priznala »zarjovela dvčica« da ima še dandanašnji na zalogi hipermangana iz leta trinajstega, naj se torej nikar ne čudim varnostnim ukrepom. Ona jih na primer »potpuno razumije, vrag mu sveca i ratul Etolo«

Pa ima riž tudi drugih, dobrih lastnosti: deluje blaga na razpoloženje in na živce. Brom in baldrijan? Phil Riž, riž! — Odpodbi se mi oči: ljudje so postali na moč uslužni... dobrodušni in kot pravim Ki-

Riž, riž, riž...

Zagreb, v septembru 1939

Pomozi bože! Kar je, je... in res ni, da bi se hvalili! Dnevi so vroči, soparni, ljudje nervozni, je bolj ko muhe in je nemara res preveč tveganje, drezati v dogodke, ki so že zdavnaj pozabljeni, ali celo v delikatne zadeve, tičočee se morda nežnega spola. Vse se mi zdi, da so me »Gazele« in »Je rekla« spravile v nič kaj zavidno situacijo. Skorajda si ne upam na cesto... tudi par grozljivih pisem sem dobil. Ksiht staušajn, je pripisala nežna roka trdim opominom — kaj naj storim? Da bo mera polna, sem pred kratkim srečal Marjana. Neznansko čudno in pomembno me je gledal. Zinil ni sicer nobene, ali sumim, da zaradi nočnih kov z makaroni... Ah! Oh! Časi niso kar tako... in še časopis mi je prišel v roke, ki je v njem o grozodejstvih, da me obli-va kurja polt. Čitam, na primer o zakonski dvojici v Mariboru, ki si je bila malo v la-seh — poudarjam da malo! — in je pri nekem medsebojnem obračunavanju zunaj na cesti prišlo do prerekanja, potem do ne- vihte... in je nevihta — kakor je nekje omenil še Fridolin Zolna — priletela mo-žu s tako silo okoli ušes, da mu je počila lobanja in se je pri priči sesedel. Potem, kako je žena odgriznila soprogo nos... ka-

ko ga je treščila po pameti s prvim, kar ji je prišlo v roke — je bila to metla — pa se je revežu zmešalo in je šla tudi metla na dvojce. Nič razveseljivega, mar ne?... Pomislite samo na spomenik slovenski ženi, kaj je danes z njim! Bi želel kdo biti na njegovem mestu? Brez nosa? — Zameril se je pač slovenskim cvetkam — prav mi bodil — in je bila temu boja kriva naša izredno čista rasa.

Vidite: iz takih in enakih skrbi mi ne pomagajo niti posebna izdanja z zajamčeno pristnimi vestmi. Res, prav nič ne bi bilo napak, da si nakupim recimo riža in se kamorkoli zabumim. — Riž je namreč najnovejša senzacija. Tu v Zagrebu ga kupujejo na veliko, dasi se je od sobote na ponedeljek — tako rekoč čez noč — podražil za dva cela dinarja. Kupujejo ga, etol! Nič drugega ni bilo v lanskim septembrski krizi. So se meščani preskrbeli z vsem, predvsem seveda z rižem, in ga je bilo, ko je kriza minila, na pretek. Kaj na pretek: bilo ga je kot smeti. — Kot listja in travel! Malodane vsak te je vabil na kosilo, večerjo... ali jesti si moral riž. V raznovrstnih oblikah: kot kruh ali testo, mlečnega, presnega... dolgega, kratkega... z gola-žem in brez... pa še rižev liker, rižev punc, riž s čokolado, z malinovcem, z vkuhanim sadjem in rumom... rečem vam: riž v vseh

DNEVNE VESTI

— »Fenix« toži zavarovalnice. Zaradi likvidacije zavarovalnice »Fenix« je bila izdana posebna uredba. Po tej uredbi bi morale zavarovalnice, ki so prevzele zavarovanje po »Feniku« pri nas, plačati postopno v 20 letih 25 milijonov din. Rok za plačilo prvega obroka je že minil. Prvi obrok znaša 1.800.000 din. Ker zavarovalnice niso plačale prvega obroka, je »Fenix« vložil tožbo proti njim.

— Kaj je s silosi? Časopisje je nekaj časa mnogo pisalo o zidanju silosov v naši državi. Zdaj so vesti o teh velikih delih že bolj redke. Kljub temu so se nekatera dela v resnici začela. Zidanje silosa v Pančevu je bilo nedavno oddano domačemu podjetju za vsoto 3.770.000 din. Oddana so tudi dela za zidanje silosov v Podgorici (za 2.150.000 din) in v Bijeljini (2.860.000 din). Dalje so napovedane licitacije za oddajo stavbnih del v Beranah, Mostarju in Gospiću. Licitacija za oddajo zidanja v Nikšiću bo ob koncu tega meseca. Za velik silos v Petrovargradu je mestna občina že kupila veliko stavbno parcelo. V prihodnji stavbni sezoni, če spomlad, namerava Privilegirana družba za silose začeti graditi okrog 28 večjih in manjših silosov v raznih krajih države.

— Ukrepi za pobiranje draginje. Doslej oblasti še niso začele izvajati učinkovitih ukrepov za pobiranje draginje. Izdana je bila sicer posebna uredba, a preden bo stopila v življenje, bo treba še nekaj priprav. V ta namen je ministristvo socialne politike zaprosilo vsa pristojna ministristva, naj delegirajo svoje zastopnike v odbor za pobiranje draginje in spekulacij. Ta odbor bo ustanovljen v ministristvu socialne politike. Da bo pa pobiranje draginje in onemogočanje spekulacij v resnici učinkovito, bo moralo tudi notranje ministristvo ukretni vse potrebno. V ta namen bodo morali biti tudi ustanovljeni odbori za pobiranje draginje v vseh večjih krajih, zlasti industrijskih, kjer je nad 500 prebivalcev.

— Največji železniški predor v naši državi. Najdaljši železniški predor v naši državi bo na transverzalnem železnici Čačak—Banjaluca, in sicer med Zvornikom in Tuzlo. Terenskih težav v tem delu proge ne bodo mogli premagati drugače kakor s predorom. Stroški pa bodo zaradi tega zelo visoki. Pomisliti je treba, da bo predor okrog 5 km dolg. Računajo, da bodo stroški znašali okrog 140 milijonov din. Delo bo trajalo približno tri leta, če pojde vse po sreči. Delo je prevzelo neko beograjsko podjetje.

— Kdo bo intendant zagrebskega gledališča? Vprašanje intendantstva zagrebskega gledališča je že precej časa odprto. Resno bo danes ali jutri. Upravišče posle prevzame baje dr. Julije Benšić.

— Poziv rumunskim vojakom obveznikom. Rumunsko poslanstvo v Beogradu objavlja: Vsi stalno ali začasno v Jugoslaviji živeči rumunski državljani se morajo nemudoma javiti rumunskemu vojaškemu atašeju v Beogradu, da uredi svoj vojaški položaj.

— Izprena dva krajevna imena. Notranji minister je odredil, da se izprena dosedanja imena vasi Hebenstreit in Preloge v občini Slovenske Konjice. Vas Hebenstreit se bo imenovala odslej Spod. Preloge, vas Preloge pa Gornje Preloge.

— Pri nas likvidirajo industrijska podjetja. V drugih pokrajinah jih pa ustanavljajo. Iz drugih pokrajin države prihajajo redno vesti o ustanavljanju novih, tudi večjih industrijskih podjetij, medtem ko se v Sloveniji proces propadanja industrije še ni ustavil. Tako sta zdaj v likvidaciji dve industrijski podjetji v okolici Maribora, in sicer »Tovarna pohištva d. z. o. z.« v Polčanah in »Mariborska kemična tovarna«. Vzrokov težavko industrije je v Sloveniji zadnje čase ni težko najti. Današnje posebne razmere vplivajo na našo industrijo prav tako kakor gospodarska kriza pred leti. — Finančno ministristvo je odobrilo ustanovitev tovarne spirita v Kaštelu Starem. Kapaciteta tovarne znaša okrog 900 hektolitrov spirita (čistega alkohola) na leto. Ustanovitev tovarne spirita je potrebna, ker kaže, da bo zdaj večja poraba spirita. Večino spirita pri nas porabimo kot pogonsko sredstvo za primes bencinu. Doslej je bilo primršano le po 20% spirita bencinu kot pogonsko sredstvo eksplozivnih motorjev, ker smo lahko dovažali dovolj bencina. Pogonsko kurivo za motorje je pa še vedno dobro tudi, če je primršano 50 do 60% spirita. Upostevati je treba, da je zdaj zaradi vojne na mednarodnih tržnih velikopovpraševanje po spiritu, ki ga zato lahko izvažata tudi naša država. Tovarna spirita so pa tudi zelo koristne kmetijstvu, ker predelavajo pridelek kot surovine. — Začela je tudi obratovati nova tovarna celuloze v Drvaru, last delniške družbe »Jugoslovenska celuloza« d. d. — V Sloveniji so pa morala tudi nekatera podjetja skrbeti obnavljanje. Povsem je ustavila obrat tovarna lesnih izdelkov v Jurklostru pri Celju, last H. Falterja. Tovarna je izvažala svoje izdelke v Anglijo.

— Obvestilo društva Rdečega križa. Glavni odbor društva Rdečega križa krajevine Jugoslavije sporoča: Posamezne oeebe se obračajo na odbor društva Rdečega križa z vprašanji, ako se bodo naharali prostovoljni prispevki v denarju in naravi ter sprejemalo oeebe za prostovoljno sanitetno službo zaradi izkazovanja podpore društvom Rdečega križa vojno in držav. Razen tega se obračajo posamezni s prošnjami, da jim naše društvo preskrbi poročila o usodi njihovih sorodnikov, kateri se nahajajo v krajih vojskujočih se držav, odnosno okupiranih od sovražnih vojsk. Naše društvo bo takoj preko svojih odborov, časopisja in radiostanice izdalo potrebna obvestila, čim bo prejelo poročila, ako društva Rdečega križa vojskujočih se držav sprejemajo in želijo kakšno materialno ali osebno pomoč od zunaj. Na isti način se bodo izdala obvestila o postopku informacijske službe o usodi ujetnikov, internirancev in oseb v okupiranih krajih. Vse interese pa prosimo Rdeči križ, da se dotle ne obračajo z navedenimi prošnjami na odbore društva. Kar tiče privatnega dopisovanja z osebami v vojskujočih se državah, se priporoča, da je isto čim krajše in čim bolj po možnosti v jeziku vojskujočih se države, v katero se pošilja.

— Osebnostno društvo rejcev malih živali za Slovenijo s sedežem v Ljubljani je pričelo izdajati svoje mesečno glasilo z imenom »Mali gospodar«, strokovni list za vse rejce malih živali in najzanimivejši svetovalec v vseh vprašanjih, ki se tičejo rejce malih živali. Iz njega bodo črpali perutinarji, golobarji in rejci kuncev prepotrebne nauke a tudi rejci koz, ovac in prašičev bodo našli marsikaj zanimivega in koristnega. S priobnavljanjem člankov v

rubriki »Vrt, polje in travnik« bo skrbel zaeti življenje revnejših slojev malih posestnikov, obrtnikov in delavcev. V stalnem živnozdravniškem kotičku bodo na poljuden način opisane razne bolezni malih živali, v kolikor ni nujno potrebna živnozdravniška pomoč. List stane letno za člane rejjske organizacije 25 din in za nečlane 32 din. Naroka se v upravi lista »Mali gospodar«, Ljubljana, Gajeva 9-1. Ker je Slovenija agrarna pasivna država, je za nas reja malih živali življenjskega pomena. Edino s to panogo gospodarstva nudimo možnost najširšim slojem naroda, da sodelujejo pri proizvodnji ljudske prehrane, s čimer se poveča vrednost celokupnega našega narodnega gospodarstva, ker se koristno uporablja doma za prehrano živali val odpadki v gospodinjstvu. Veliko vrednost materialnih in narodnih koristi reje malih živali je spoznala tudi banska uprava, ki je začela rejki pokret materialno in moralno podpirati. Zato je pomagala resnim in agilnim rejcem do ustanovitve »Osebnostnega društva rejcev malih živali«. Edino na ta način je bilo mogoče priti do emotne organizacije in združiti vse rejce v skupno društvo. Da je imela pri tem delu uspeh, je priča I. ban. razstava malih živali na jesenskem velesejmu, ki je zelo dobro uspela. Vsebinsko 1. številka lista je: Seznan razstava. Naš program. Mali. Tudi mladina mora sodelovati. Reja srednjih in malih domačih živali z narodnogospodarskega stališča. Par načelnih misli o našem perutinarstvu. Kokoši se golijo. Higijena v perutinarstvu. Ali se plača gojiti kunce? Golob. Zatrino golobe! Kaj pa kozjereja? Redilnost in uporaba pesnega lista za krmo. Veterinarski kotiček »Malega gospodarja«. Angorska volna.

— Smrtina nesreča. V soboto se je pripetila v Kalinovicu pri Zagrebu smrtna nesreča. 18letni pastir Pašo Hadžić je našel na pašniku granato. Tovarši so ga svarili, naj se ne dotika, pa jih ni poslušal. Odšel je nekaj korakov od njih in tresel granato ob kamen. Granata je eksplodirala in ga na mestu ubila.

Zimsko perilo KARNICNIK Nebotičnik.

Iz Ljubljane

— Ali bi bilo treba iznova pridige? Iz vrste opernega obnovele smo prejeli: Zdi se, da skušajo neke dame zopet močti uživanje opernih predstav z razkazovanjem svojih klubovkov. Prosim jih, na se ne trudijo, kajti njih pokrivala nas prav nič ne zanimajo, zato naj jih puščajo v garderobi! Tudi upravo prosimo, naj takoj v začetku v tem pogledu napravi red.

— Pa ostane naj lani tako inteligentno sprejeti predlog: ne bežimo iz gledališča takoj, ko pade zastor poslednjega! Saj se nikomur nikomur tako zelo ne mudi, da bi le ne ulegli se toliko potakati, da izrazimo solistom, dirigentom in vsemu osebju spodobno zahvalo! Torej le samo minuto potakajmo! Pa v garderobi vladaj mir, red in brez boja kulturne odhodi!

— Ali bi bilo treba iznova pridige? Iz vrste opernega obnovele smo prejeli: Zdi se, da skušajo neke dame zopet močti uživanje opernih predstav z razkazovanjem svojih klubovkov. Prosim jih, na se ne trudijo, kajti njih pokrivala nas prav nič ne zanimajo, zato naj jih puščajo v garderobi! Tudi upravo prosimo, naj takoj v začetku v tem pogledu napravi red.

— Pa ostane naj lani tako inteligentno sprejeti predlog: ne bežimo iz gledališča takoj, ko pade zastor poslednjega! Saj se nikomur nikomur tako zelo ne mudi, da bi le ne ulegli se toliko potakati, da izrazimo solistom, dirigentom in vsemu osebju spodobno zahvalo! Torej le samo minuto potakajmo! Pa v garderobi vladaj mir, red in brez boja kulturne odhodi!

— Ali bi bilo treba iznova pridige? Iz vrste opernega obnovele smo prejeli: Zdi se, da skušajo neke dame zopet močti uživanje opernih predstav z razkazovanjem svojih klubovkov. Prosim jih, na se ne trudijo, kajti njih pokrivala nas prav nič ne zanimajo, zato naj jih puščajo v garderobi! Tudi upravo prosimo, naj takoj v začetku v tem pogledu napravi red.

— Pa ostane naj lani tako inteligentno sprejeti predlog: ne bežimo iz gledališča takoj, ko pade zastor poslednjega! Saj se nikomur nikomur tako zelo ne mudi, da bi le ne ulegli se toliko potakati, da izrazimo solistom, dirigentom in vsemu osebju spodobno zahvalo! Torej le samo minuto potakajmo! Pa v garderobi vladaj mir, red in brez boja kulturne odhodi!

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklci, izjave beseda Din 1.—, davek posebej. Za pisemne odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— Din.

Male oglase

»Slov. Narod« sprejema upravo do 9. ure dopoldne

MALINOVEC

pristen, naraven, s čistim sladkorjem vkuhan — se dobi na delo in veliko v lekarni dr. G. PICCOLI, Ljubljana, nasproti »Nebotičniku«.

KLISEJE

KLATA MOSKA VERIŠICA z obsekom petkratke zvezde se je izgubila v Gajevi ulici. Je drag družinski spomin, zato se naproša najditelj, da jo izroči proti nagradi v upravi lista.

PRODAM

STAVENI LES 15 kub., 4 leta, suh, po dnevnici cenil. Prodaj. Stojan Josip, pekarna, Pilece 18, srez Brečice. 2833

TRAJNO ONDULACIJO

s 6-mesečno garancijo, v modernih frizurah Vam napravi z najnovejšim aparatom za ceno din 50.— »Salon Merlake, Sv. Petra c. 76. 2810

POUK

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— Din.

Strojepisni pouk

Večerni tečaj, oddelki od 1/7. do 8. in od 1/8. do 9. večer. Pouk tudi po diktatu. Tečaj od 1 do 4 mesece.

Novi tečaj se prične 3. oktobra. Šolnina zelo nizka. Moderna in največja strojepisnica s 50 pisalnimi stroji raznih sistemov. Vpisovanje dnevno do 8. ure večer. — Christofor učni savod, Ljubljana, Domobranska cesta 15, tel. št. 48-43. 2830

PRODAM

STAVENI LES 15 kub., 4 leta, suh, po dnevnici cenil. Prodaj. Stojan Josip, pekarna, Pilece 18, srez Brečice. 2833

OREHOVA JEDRCA

sortiran trčen med, med v setovju in medicno kupite najbolje v MEDARNI, Ljubljana, Zidovska ul. 6. 2837

POSLEDNJA ZAPOVED ERROL FLYNN

Nabavite si vstopnice v predprodaji. je krič vsega človeštva je film o vojnem letalskem tovarištvu je film, ki prekaša celo »ROBIN HOODA«, kar dokazujejo stalno razprodane predstave

CHERI BIBI

KINO SLOGA, tel. 27-30. Roman in film najnapetije vsebine po romanu pisatelja Gastona Lerouxa. — Film francoske produkcije v katerem je prikazana tragika po nedolžnem obojenu na kazenskem otoku Gvajani. Danes ob 16., 19. in 21. uri.

Danes nepreklicno zadnjikrat!

POLA NEGRİ, najslavnejša evropska tragedinja, ki se je proslavila po vsem svetu v svoji nepozabni umetni »MAZURKA«, bo ponovno navdušila gledalce v filmu GREH MLADOSTI

Predstave ob 16., 19. in 21. uri KINO UNION — TELEFON 22-21 Ta film je posvečen materam in vask, ki spoštuje svojo mater, ali ga mora ogledati! Matere, ki žrtvujete vse za srečo svojih otrok, ne zamudite tega krasnega filma!

je prehodni dom postal že premajhen, toda v sedanjih razmerah ni mogoče najti sredstev za razširjenje tega prepotrebnege in v resnici uspešnega zavoda.

— O teoretskih principih za dimenzioniranje fortifikacijskih objektov pred letalskimi napadi s posebnim ozirom na zaključila bo pod okriljem Udruženja jugoslovenskih inženjerov in arhitektov, sekcije Ljubljane ter v njegovi predavalnici v Kazini (Kongresni trg 1-II) predaval dr. Ing. Miroslav Kasal v sredo 4. t. m. ob 20. Vabljani so člani in vsi, ki se zanimajo.

— Stalni posetniki, abonenti našega Narodnega gledališča so se tudi v letošnji sezoni oglasili v jako lepem številu, tako da so razpisani abonmaji: premierski, red sredi, red četrti, red A trenutno zaključeni in polno zasedeni. Zato je uprava otvorila še red B, za katerega se sprejemajo prijave po običajnih pogojih v blagajni dramskega gledališča dnevno od 9. do 12. in od 15. do 17. ure. Gledališka uprava vabi vse zainteresirane, da se v velikem številu prijavijo tudi za ta abonma. Red B je 10% cenejši kakor so premierski abonma in stalna abonmaja sredi in četrti. Predstave so tudi za red B popolnoma iste kakor za ostale abonmaje. Abonenti bodo dobili 20 dramskih in 18 opernih predstav.

— Nemške in italijanske, začetne in nadaljevalne tečaje prirediti v večernih urah Trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani. Prijave v društveni pisarni, Gregorčičeva ul. 27., pritrilje, med 8. in 14. uro. 484—

— Brezplačen tečaj slovenske steno-grafije prirediti v večernih urah Trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani. Prijave v društveni pisarni, Gregorčičeva ul. 27., pritrilje, med 8. in 14. uro. 485—

— Lajovčeva nagrada. Ob priliki skladateljstva je ustanovila Glasbena Matica ljubljanska Lajovčevu nagrado v znesku 1000 din, ki se razpiše vsako leto in za katero se imajo pravico potegovati samo gojenci ljubljanskega drž. konservatorija, odnosno srednje glasbene šole in glasbene akademije v Ljubljani. Te dni je razpisal odbor Lajovčevu nagrado za leto 1939 in leto 1940, vsako nagrado v znesku 1000 din. Vložijo se skladbe in sicer stavek za godalni orkester, to je ena nagrada, druga nagrada pa se bo podelila za najboljši vloženi mešani zbor. Čas vlaganja do 1. maja 1940, nagrada pa se bo podelila na Vidov dan 28. junija 1940. Podrobn razpis je nabit v večah poslopij Glasbene Maticе.

— Ljiljak ovtar, 5 mesecev star, pe-pelinate barve se je izgubil. Oddati v Koseškega 22., Podobniku. 486—

— Vprašanje pole so bile dostavljene se vsem ljubljanskim hišnim posestnikom, a med vrtnarji jih manjka še precej. Zato mestno poglavarstvo opozarja hišne posestnike na posledice zamud po zakonu o običajnem upravnem postopku in spet prosil, naj posestniki pravilno izpolnjevajo vprašalne pole vrnejo takoj mestnemu poglavarstvu. Mestni trg 2. I. nadstropje soba št. 44. Izven uradnih ur pa kar pri vratih mestne hiše, Mestni trg št. 27. v pritličju, torej med uradnimi urami v I. nadstropju desne hiše, izven uradnih ur pa v pritličju leve hiše magistrata.

u— Posebni gimnastični tečaj za popravljanje telesnih napak kot so slaba drža telesa, okrogel hrbet itd. se vrše za šolsko mladino na učiteljsku v Ljubljani vsak torek in petek od 3. — 4. popoldne za dečke in iste dneve od 4.—5. popoldne za dečke. Tečaj vodi telovadni učitelj G. Vinko Zaletež.

— Vlom v škofnjo cerkev. Oni dan je tat vlomil v župno cerkev v škofni. Vlomilec je zvečer odprl okno na zahodni strani cerkve, zlezal v cerkev in se lotil dveh oltarjev. Skušal je vlomiti tudi v zakristijo, kjer je premetel prte. Vlomilec najbrž ni imel s seboj pripravnega vlomil-skega orodja, zato tudi ni ničesar odnesel, pač pa je pustil na mestu kos lesa, s pomočjo katerega je odprl okno.

— Ukraden oredje. Na Aljaževi cesti v šiški je nekdo vlomil v shrambo gradbenika Angela Battelina in ukradel več lopat, krampov in drugega zidarskega orodja. Tat je ukraden oredje odnesel najbrž nekaj proti št. Vidu, kjer ga je ali prodal ali skril, da ga spravi v donar kamele.

— V Ljubljani so umrli od 22. sept. do 23. septembra 1939. Puntar Antonija, 64 let, kuharica, Vidovdanska c. 9, Merse Marjeta, 74 let, služkinja, Kongresni trg 18, Lepuška Terezija, roj. Drvarica, 79 let, žena polic. inspektorja v p. Vrtovska ul. 5, Vidmar Marija, rojena Knava, 64 let, vdova uradnika, Vidovdanska c. 9, Kren Ana, roj. Glina, 69 let, žena pis. rav. v p. Eljavečeva c. 4-I, Krizan Anzelma, 29 let, učitelj, Kopalška ul. 2, Furkart Marija, roj. Blaž, 54 let, žena sprevod. el. cest. žel., Dolenska c. 28, Ilja Vida, roj. Logar, 29 let, žena uradnika »Slovenac«, Na stolbi 8, Berič Blanka, roj. Frankl, 38 let, žena zastopnika tovarne »Franka«, Zeljarska ul. 9, Zagar Ana Jelica, 38 let, zasebna uradnica, Gosposka ul. 3, Zupanc Ivan, 88 let, dež. pisar, pristav v p. Gosposka ul. 10, Kramar Antonija, roj. Dobrina, 73 let, žena posestnika, Vidovdanska c. 9, V Ljubljanski bolnici umrli: Usar Matija, 29 let, poljski delavec, Radovci 23 pri Lendavi, First Ivan, 5 let, posestnik, Bočna 58 pri Gornjem gradu, Banovec Marija, roj. Urbanec, 74 let, branjeva, šva-bičeva ul. 15, Bartolj Ciril, 1 leto, sin posestnika, Homet 25 pri Kamniku, Plevel Peter, 60 let, hišar, Zalog 51 pri Komen-d, Pirtovšek Terezija, 52 let, žena pre-gledn. fin. kontr., Laško 79, Martinšek Jo-že, 10 let, sin delavca, Kanžarica 20 pri Črnomlju, Hribar Marija, 1 mesec, hči ko-larskega mojstra, Dolnec 24 pri št. Vidu nad Ljubljano, Terglav Anton, 56 let, us-njar, Sv. Petra c. 76, Kastelic Terezija, 74 let, služkinja, Mestni trg 9, Bivic Pavel, 1 leto, sin železničarja, Hrušica 48 pri Jese-nicah Uršič Antonija, 24 let, hči posest-nice, Ig-Studenec 120, Černoha Ivan, 58 let, služitelj okr. sodišča, Lavričeva ul. 15, Košir Franc, 33 let, profesor, Škofja Lo-ka, Kapucniška predm. 3.

NAPACNO JE RAZUMEL Mešan se posebno prebrisane glave se ustavi pred vhom v park in fita na ta-blici: »V park je dovoljeno hoditi samo s psom na vrvi.« Mož seže v žep in po-tegne iz njega kosček vrvice: — No, vrvice bi se že našla, zamrma sam pri sebi, toda od kod naj vzamem psa da bi smel z njim v park?

PREMOG KOKS - DRVA

nudi

I. POGAČNIK

BOHORICEVA 5 — TEL. 20-50 Postrežba brezhibna!

FOHISTVO

si nabavite najceneje pri ZORMAN — Breg 14. Stoli že od 18 din dalje, vsa popravila. Politiram oprave najceneje. 2836

NARODNA TISKARNA LJUBLJANA

IZNAJLJENA S

EVERŠKE VSE VRSTE TISKOVIN »PREPROSTE IN NAJFINIŠE«

Najboljši vodnik po radijskem svetu je

»NAŠ VAL«

sporedi evropskih postaj na vseh valovih, strokovni članki, roman, novela, novice s radijskega in televizijskega sveta, filmski pregled, nagradni natečaj, smešnice.

Izhaja vsak petek in je tudi lepo ilustriran! UPRAVA: Ljubljana, Knažijeva ulica 6. Mesečna naročnina samo 10.— dinarjov!

Iz življenja po barakah

Težko, grenko je življenje v barakah stanujočih revežev, zlasti sedaj, ko se bliža zima

Ljubljani, 3. oktobra

»Hej otroci po drva!« sem začul glas tik za stanovanjsko barako, skromno in napol razdejano. Otroci so tekali navzlic dežju v gručah okrog lesenih koč, kakor hitro pa so začeli glas, so se ustavili. Igre je bilo konec in napravili so resne obraze. Trije so se odločili od gruč, dva manjša in večja deklica prikupnega obraza pod razmršenimi svetlimi lasmi. Zena srednjih let, oblečena v gladko krilo in luknjicast predpasnik je še enkrat stegnila roko, na obrazu se ji je poznalo trpljenje. Velela je: »Kar hitro, saj jih moramo potem še posušiti sicer bo oče godrnjal!«

»Mama malo kruha poprejel!« je menil deček, ki je stopil tik do matere.

»Kaj kruha, — sedaj?« Nak, dobiš ga potem, ko se vrneš!«

S tem je bilo besedovanje opravljeno in trojica je odšla izpred barake daleč doli proti Črnuvcu, da okleste drevesa suhih vej. Prišel sem razgovor z materjo, ki me je začudeno pogledala.

Z drvnim se zalagamo kar takole sproti,« je menila. »No, zdaj se gre, ne vem pa kako bo pozimi. Mož dela vtihih na cesti, včasih pa opravlja samo priložnostna dela in tudi samo priložnostno prinese domov nekaj drobiža. Veste, pred tedni sploh ni imel nikakega posla. Zato je sedel v gostilni in je pil majico. »Majico«, saj jo poznate. Zelenega je pil in balinal. Ne samo on. Iz Sibirije jih je bilo tamkaj kar po deset skupaj in vsi so balinali. Sama sem hodila v mesto iskat dela za moža,

če je bil trezen, je tudi sam vprašal za posel, stikal po magistratu in moledoval za podporo, ki je pa ni bilo. Uh, koliko sem pretrpela! Trpim že pet let, odkar je mož izgubil stalno delo v tovarni. Otroci pa le rastejo. Rastejo kljub temu, da jim le redko morem dati kruha...«

S tem sva kontala razgovor, ki bi bil morda prav enak nekje poleg kake druge barake, iz katerih je gledalo prav tako veliko radovednih otročjih oči in zaskrbljenih mater.

Obstal sem za progo, za katero je bila gramozna jama, notri pa vegašta, a vendar zidana baraka. Najprej se je primiseljalo na vrata čedno oblečeno, podjetno v bokih se zibajoče dekle, z zamazanimi ustnicami. Pomežiknila je proti tujcu, vabeče zategnila ustnice in izginila spet za steno. Naslednji trenutek se je prikazala pri vratih debelushka, zakicala nekaj, se prešerno zasmejala in zamahnila z roko. Stopal sem naprej, srečal starejšo žensko, ki je nesla v roki cikorijsko in šla proti drugi baraki.

»Dober dan, mama!«

»Dober dan!«

»Cikorijsko nesete. Boste kuhali kavo?«

»Hm, da, žitno kavo.«

»Kaj, pa tistile tamle v drugi baraki?«

»Eh, oni kuhajo boljše kavo. So sploh boljši ljudje. Veste, delajo samo ponoči.«

»Kako ponoči?«

»Ja, veste, mislim ženske...«

Zvedel sem, da je doma samo stara mati, ki pa leži. Obe dekleti, ki sta nekdo delali v tekstilni tovarni, sta kasneje opustili mesta in pričeli pobajkovati po mestu. Popreje sta bili oblečeni skromno, pozneje pa sta si obe kupili rdeči bluzi. Tudi v lase sta si vtaknili lep rdeč trak in sta nekdo privlekli s seboj celo harmonikarja, z njim pa je bilo nekaj veselih gospodov. Po mali baraki so plesali in noreli do ranega jutra. Spetkita se je zdelo to stari materi silno čudno, no, danes pa se je tega privadila tudi ona.

»Je velik križ na tem svetu!« je menila žena s cikorijsko in se podvzela naprej.

V baraki za zidanimi hišami, tik vode, sem naletel na suhega možička, ki je pripovedoval, da je bil nekdo najboljši krojač, da pa se sedaj bavi samo s krpanjem stare obleke. Popreje se je hladil pred barako in opazoval mehurčke na vodi.

»Pa se zaslužiti kaj s slikarji?«

»E, se že zaslužijo. No, pa tudi oddajam.«

»Kaj oddajate?«

»I, pol barake. Predeljeno imam, na oni strani stanuje Hilda. Ta mi zmerom redno plačuje. Ima že petega moža. Je odločna ženska in zapodi vsakega. Če jo nabije. Ona dela po hišah, veste, postrežnica je. Ampak huda ženska. Nabije jo res skoraj vsak novi mož, ko se je navešča, takrat pa mora tudi proč od nje. E, ona se ne pusti in ima čededen že drugega. Je pošena ženska in je redna plačnica. Tale Hilda...«

Eksplozija na litijemskem mostu

Litija, 2. oktobra

Mnogi ljudje so že legli k počitku, bilo je okrog desetih zvečer, ko jih je močna detonacija zdrnila iz sna. Pok je bil tako močan, da so ljudje prestrašeni prihajali k litijemskemu mostu, kjer je bila nastala eksplozija.

Prihitela je na most tudi orožniška patrulja in zaveza se je kmalu pojasnila. Med ljudmi je stal krivec, delavec S. P., ki se je komaj držal na nogah. Vračal se je iz vesele družbe. Neki njegov znanec je kahal družbe. Te dni kuhajo pri nas žganje in ljudje, ki pridejo mimo so pogostje in s pijačo. Tudi P. je lahko pil, kolikor je hotel. Žganje je bilo močno in ga je premagalo. Pijan je odkolovratil skozi Litijo, kjer je hotel ljudi prestrašiti.

Ze zvečer je izdelal kar sam eksplozivno patrono. Skatlico je napolnil s kamniktom, ki ga uporabljajo za razstreljevanje skal v kamnolomih. Prišedši na most je P. patrono zažgal in odrgel proč.

Kalilcu nočnega miru so orožniki napovedali aretacijo in ga odvedli na stražnico, nato pa so ga odvedli v sodne zapore. Tisti, ki poznajo dobro aretirane moža, trdijo, da je drugače miren človek. Krivdo pripisujejo žganju. Se dobro, da se ni primerila nesreča, saj je na našem mostu vedno dovolj ljudi. Srečo pa je imel tudi pijanec, da mu ni patrona eksplodirala v roki in da jo je še pravočasno vrgel proč.

Nepotrebne skrbi

Novo mesto, 1. oktobra

V zadnjem času so se pojavili po časopisih čudni glasovi, sprito bogate sadne letine, češ da gre večina sadnega pridelka za žganjekuho in most, dočim se je sušenje sadja ponekod, zlasti pa na Dolenjskem popolnoma zavrglo. S tem v zvezi da bo letos tudi naraslo med ljudmi še večje pijančevanje, ki je že tako rak-rana našega podeželskega ljudstva. V obrambo dolenjskega kmeta in resnici na ljubo bodi povedano tem črnoglednikom, ki jih je kar naenkrat prevzela moreča skrb za našega kmeta, da ne bo utonil v preobilici alkohola, da zadeva še daleč ni tako črna kakor jo sami po nepotrebnem trobijo v svet. Našemu dolenjskemu kmetu je po dolgi letih enkrat letos v resnici sadje obrodilo. Vendar pa naš kmet večino svežega sadja takoj, če ga le more, spravi v denar, predvsem se jabolk in slive. Broj izkupiček (12 din za mernik sliv) pa gre za najnujnejše potrebščine, katerih pri kmetovalcu z družino ni malo. Kar pa ostane sadja še pri hiši, to naši gospodarji posuše v zato nalašč zgrajenih sušilnicah. Sušilnica je skoraj pred vsako kmečko hišo, ali pa v bližini.

Ce se človek sedaj obrne na kmete, bo povsod naletel na take sušilnice, izpod katerih se vije dim. Pa tudi posušene sadja naš kmet ne poje doma, temveč ga odnese na trg, da nekaj izkupi zanj. Kaj čudno pojme imajo nekateri ljudje o našem kmetu, ki se iz dneva v dan bori za obstoj svoje družine, da se začno naenkrat bati in

to sedaj ob dobri sadni letini, da bi ne postal pijanec. Izjeme so nedvomno povsod. Res je samo to, da kdor je podvržen alkoholizmu — ostane pijanec do smrti. S to ugotovitvijo se naj črnogledneži potolažijo in naj svoje nepotrebne skrbi in pozornost obrnejo raje na naša mesta, kjer bodo naleteli na hvalčnejše polje. Tam je na pretek pijanec vseh kalibrov in to še iz boljših slojev, ki prično z uničevanjem alkohola že ob sobotah popoldne. Naš kmet, zlasti še dolenjski, čeravno ima pijačo doma, pa nima časa za take stvari, ker ima skrbi in delo.

Obvezna šolska maša v hiralnici

Ljubljani, 3. oktobra

Prejeli smo: Na mestni dekliški gimnaziji v Ljubljani vladajo glede obvezne šolske maše lepe razmere, s katerimi stari nismo zadovoljni. Ze s tem, da odpada leto za leto razred za razredom, da ima letos okrnjena gimnazija samo še 6., 7. in 8. razred, so bili hudo prizadeti stari. Ali je res nujno potrebno, da se ta šola ukinja, ali mesto res toliko prihrani? In kam s profesorji? Nekaj jih bodo upokojili, nekaj baje enostavno odlovlili, ker jih država boče sprejeti, nekaj potaknili po raznih mestnih službah in vse to na račun »štednje«, ko v resnici s tem mesto prav nič ne prihrani.

Smesno in žalostno pa je dejstvo, kako brezobzirno se ravna z gojenkami glede nedeljske šolske maše. Desetletja je bila maša pri uršulinkah, a gospodom ni bila cerkev všeč in romale so v Križanke. Tudi tu jim ni bilo prav in selile so se v stolnico, pretekli teden pa je ravnateljstvo šole sporočilo gojenkam, da bo odslej naprej obvezna nedeljska šolska maša v hiralnici na Vidovdanski cesti. Pomislite, maša za dijakinje v hiralnici!

Proti temu stari energično protestiramo! Hiralnica ni prostor za šolsko mladino! Kakor znano, naroča minister za prosveto ravnateljstvu naj bo ves šolski pouk in šolske vaje v prijetnem miljeju, v mlade duše naj prihajajo le najboljše vtisi, v hiralnici pa vidijo in so videle gojenke vse kaj drugega.

Hiralnica je dobrodelna ustanova in je v njej vse polno hiralcev in težko bolnih siromakov. Gojenkam se nudi prilika, da vidijo pohabljen, neozdravljivo bolne, zaostale in dedno obremenjene, zadaj na vrto pa blazine, ki vpijejo skozi okna. Vtisi so bili najstrašnejši!

Ne moremo razumeti, zakaj silijo gojenke v to hišo, da morajo nehoti gledati vse to beodo? Saj se na druge načine tudi lahko nagibljuje mlada srca k sočustvovanju in usmiljenju. Dasi je kapela lepa in dasi so čistite sestre usmiljenke pobožno molile na balkonu, ni bilo pri gojenkah sledu zbranosti. Slab, za marsikatero nevzdržen vzduh v kapeli, ter nekateri navzoči bolniki, ki so malo dekleta opazovali, vse to je bilo nezno.

Doma seveda ni bilo konca pripovedovanja o vseh teh rečeh, o teh nesrečnih in vemo za gojenko, ki ji je prišlo pri obedu slabo.

Javnost se vprašuje, zakaj se delajo z našimi otroki taki eksperimenti? Ali je morda nedeljska obvezna šolska maša eksperimentalna šola za močne živce gojenk?

Ta hiša ni primerna za mladino! Zakaj razkazovati mladini nesrečnike, ko je danes življenje že itak težko. Stardi energično protestiramo proti tem nezdravim pojavom, pristojno oblast pa prosimo, da napravi temu konec!

Jubilej živinorejske zadruga

Poljčane, 2. oktobra

Te dni je obhajala živinorejska zadruga za studenjski okoliš, katere delokrog je razširjen čez poljčansko občino, 30letnico obstoja. Zadruga je v teh letih lepo napredovala, zanimivo je, da ji še 20 let kot predsednik načeljuje posestnik Kitek Simon medtem ko je bil prvi zadrugi predsednik Koropec Fran, bivši posestnik in gostilničar v Studenicih.

Zadruga prireja vsako leto razstavo rodovniške živine. Za jubilejno leto je bila ta razstava še posebno dobro pripravljena. Ocenjevanje je bilo združeno z nagradami, ki so bile letos izdatnejše kakor druga leta, k čemer so poleg domačih činiteljev, ki so razstavo organizirali, pripomogli banke uprave, ki je prispevala 2700 din, kmetijski odbor s podporo 2500 din, občina Poljčane s 1000 din, okrajna hranilnica 100 din, trvdka Bata 50 din ter tovarni v Rušah in Hrastniku, ki sta darovali umetno gnojilo.

Pri ocenjevanju je prejela prvo nagrado živina posestnika Debelaka iz Lovnika, dalje Vacasa, Pukla, samostanska, pa tudi drugi so se dobro odrezali. Ob zaključku so pozdravili navzoče živinorejce gg. inž. Gosak, kot zastopnik banke uprave, sreski kmetijski referent M. Zupanc, domači župnik ter načelnik zadruga, ki je bodril navzoče, naj tudi v bodoče, kolikor se da, delujejo za napredek živine, kar bo predvsem koristilo živinorejcem samim.

Neznosne razmere na dolenjski železnici

Ljubljana, 3. oktobra

Dolenjska ima sedaj v jeseni največje privlačnost in ni čuda, da se je uumelil sedaj tja tok tujakega prometa. Nedeljski turisti je dobro zasleden, a sveder čaka trdne popotniške takšno razočaranje, da si bo vsakdo premislil tti še kdaj ob nedeljah na Dolenjsko. V nedeljo n. pr. je prišel v Črnomelj še poln vlak od Hrvaske, odkoder so naji čas vožnje precej sadja v Ljubljano. Razumemo, da tudi Hrvatice rade kaj zaslužijo in da bi radi Ljubljanci po ceni kupovali sadje. Vendar pa moramo opomniti, da niso čisti Hrvatci, ki prodajajo na trgu sadje, tako občutljiv regulator cen, da bi smele sate na najbolj nemogoče način ovirati potniški promet in to redno ob petih in ob sedmih zvečer, ko je vlak še izredno polno zaseden po turistih.

Torej vlak je bil nabit s kolosami. V malem oddelku, kjer je 10 sedežev, je bilo 11 kočar (velikih jertbasov). V tem od-

delku so sedela tri ženaka, ki jim ni prišlo na misel, da bi napravile prostor. Sprevednika ni bilo v železniški voz od Črnomlja do Novega mesta. Tam so potniki energično zahtevali od postajenačelnika, da napravi red in da prenešati kočare s sedežev v prtljajni voz in naredi prostor potnikom. Intervencija je bila brez uspeha. Nato smo opozorili sprevednika na predpis glede osebne prtljage in odgovoril nam je, da nima moči to izvršiti. Na naslednjih postajah so vstopali novi potniki in položaj je nastajal vse obupnejši. Bilo je protestov in prerekanja čez maro. Potniki so bili ob vse občajne pravice. Nujno prosimo železniško direkcijo, da uvede za kmetijske potnike prtljajne voze, kjer bodo lahko brez škode za ostale potnike naložili kolikor bodo hoteli kočar. V interesu tujakega prometa še itak zapostavljena Dolenjska je potrebno vzpostaviti takšen red tudi na dolenjski železnici, kakršen je v navadi tudi na ostalih naših progah.

Iz Radeč

Neva učna mešč. Pretekli ponedeljek je nastopila službo v tukajšnji ljudski šoli gđ. Rafaela Potokarjeva, ki je bila premeščena po lastni prošnji iz Olševke v krajnjem srezu.

Nadležne hramenje je doseglo v naših krajih svoj vrhunec. So dnevi, ko nas obišče po pet ali še več beračev, ki pričakujejo obilo darov. Med berači se skrivajo dovolj delamrznežev, ki pod krinko brezposelnosti iskoriščajo naše ljudi. Nekateri so tako predrzni, da odklanjajo ponujena živila, zlasti sadje in kratkoma zahtevajo le denar. Pri tej priliki si ogledajo tudi domače razmere. Še ni dolgo, ko sta na ta način prišla dva tolovaja k nekemu posestniku v Podkraj. Ko sta iz šupe opazovala, kam so spravili domači ključ, so odhajali na polje, sta porabila priliko, vdrla v stanovanje in odnesla več tisočakov.

Radijske motnje. Naši radijski amaterji se še vedno pritožujejo, da so pri sprejemanju take motnje, da ni mogoče poslušati vesti. Ponovno naprošamo vse naše obrtnike, naj blokirajo svoje stroje.

Z Jesenic

— Prvi glavni dobitak sokolske loterije in sicer popolnoma nov štirisedezni avto je zadel g. Weber Julij, uradnik KID na Jesenicah. Drugi glavni dobitak in to popolnoma nov šivalni stroj je sedela gđ. Marja Drobnyeva z Jesenic.

— Predavanje v Sokolskem domu. V sredo, 4. t. m. ob 20. bo sestanek sokolskega članstva in naraščaja. Razpravljalo se bo o važnih notranjih društvenih zadevah, na to pa bo predaval akademik brat Andrej Uršič iz Ljubljane.

— Nevzdržne razmere na naših cestah. Po drugih mestih je običaj, da značilni cest v zgodnjih jutranjih urah izvrše svoje delo. Pri nas pa vtihih kar sredi dneva pometajo ceste in štetilnice, ko največ ljudi hiti po svojih opravkih. Oni dan je neki voznik vozil že popoldne fekalije in to po najbolj prometnih cestah. Ker pa je lesena truga na vozu izpuščala, je pustila po vsej širini cest široko sled blagodišče vsebine tako, da je voznik pripeljal voz na namembnem kraj skoraj prazen. Pravijo, da bi bil za prevoz fekalij najbolj primeren mestni škroplilni voz, če bi se ga zato le malo preuredilo. S tem bi se udaril enkrat žel-bel na glavo.

Iz Slovenskih goric

— Samorodisce hitra. Trgatev v Slovenskih goricah je v polnem razmahu. Vinogradniki zankrat se obirajo po večini samorodisce, šmarico in izabelo. Te trte so zlasti v srednjem in severnem delu Slovenskih goric zelo razširjene. Najbolj udomečena je šmarica, ki jo ima skoraj vsak kmet in mali posestnik. Pridelatek tega divjaka pa ima skrajno slabo lastnost in je umnemu vinogradništvu v veliko oviro, ker je mnogokrat onemogočeno spraviti v promet dobro kvalificirano vino, kar je kupec mnenja, da jim vinogradniki primenjavajo šmarico. Vinogradništvo v Slovenskih goricah je zadnjih deset let mnogo trpelo zaradi padca konjunktura v vinski trgovini. Eden glavnih vzrokov je bila šmarica. Ob letošnji trgatvi pa se je pokazal povsod skrajno slab pridelatek šmarice. Računamo lahko, da je povprečno zmanjšanje od lanskega za 65%. Na zmanjšanje pridelka so deloma vplivale vremenske neprilike. Na podlagi vsakoletnega primerjanja pa vidimo, da trta vidoma hitra, kar gre večinoma že za nad dvajsetletne nasade. Ker se je nega trte zanemarjala in je niso škropili proti boleznim, je ta znatno nazadovala zaradi ispraznosti zemlje in pomanjkljivega gnojila. Gotovo je, da bodo stari nasadi šmarice kmalu popolnoma propadli. S tem naj bi se sedaj računala banovina in država, da poskrbijo za popolno sanacijo slovenskogoriškega vinogradništva v predelih, kjer prevladuje samorodnica šmarica. Treba bi bilo poslati v te kraje strokovnjake, ki bi sistematično preiskali ge-

ološke in terenske prilike in napravili nekaj praktičnih poskusov s drugo priznano sorto trte, ki bi jo — če bi se obnesla — udomečili. S tem bi odpravili tudi mnoge gorja, ki ga povzroča med ljudstvom šmarica.

— Mrtlo vreme je zavladovalo sedaj dni tudi po Slovenskih goricah. Jutranje sline so pomorile pozno cvetočo ajdo. V vinogradih pa naglo odpadajo jagode, da ne kaže več čakati s trgatvijo, kar grozijo zaradi mraza ne bo več pridobilo na sladkorju.

Iz Celja

— Obisk tujcev pada. V septembru je obiskalo Celje 1047 tujcev in sicer 988 Jugoslovenov in 59 inozemcev. V letošnjem avgustu je obiskalo Celje 1299 tujcev (1062 Jugoslovenov in 237 inozemcev), v lanskem septembru pa 1187 (942 Jugoslovenov in 245 inozemcev). V letošnjem septembru je obisk Jugoslovenov nasproti lanskemu septembru sicer nekoliko narasla, pač pa je število inozemcev zaradi sedanjih evropskih razmer zelo nazadovalo.

— 31 oseb je umrlo v septembru v Celju in sicer 14 v mestu in 17 v javni bolnici.

— Umrlo je v soboto na Mariborski cesti 26 v starosti 79 let zasebnica ga. Elizabeta Mastnakova, roj. Zakoškova. V celjski bolnici je umrl v četrtek 49letni sin posestnika Ivan Obiak s Ponikve, v petek 21letni trgovski pomočnik Bogomir Langer iz Zavodne pri Celju, v nedeljo pa 46letni kočar Jurij iz Zilbke pri Šmarju.

— Napad in nesreča. Na Dolu pri Hrastniku sta dva posestnika napadla 57letnega preužitkarja Josipa Alanta in mu s udarci s koli zlomila levo roko v zapestju. V nedeljo si je 30letni davčni uradnik Viktor Mlakar v Kozjem pri padcu zlomil desno nogo pod kolonom. Oba poškodovanca se zdravita v celjski bolnici.

— Poučen izlet iz Celja v Slovenske gorice in Prekmurje bo v nedeljo 8. t. m. Izletniki se bodo odpravili ob 8. zjutraj izpred celjskega kolodvora z avtobusom. Proga je naslednja: Celje—Ptuj—Sveti Jurij—Ljutomer—Murska Sobota—Slatina Radenci—Kapela—Sv. Trojica—St. Lenart—Maribor—Celje. Prijave sprejema Putnik v Celju. Za ta izlet se je prijavilo že toliko oseb, da bosta vozila dva avtobusa.

Letala za prevažanje bolnikov

Podolgovata oblika norveškega iržavnega ozemlja, segajočega daleč za polarni kraj, nalaga izredne naloge državnim organom, ki morajo zgraditi gosti promet no omrežje. Zlasti severni del države doslej zaradi težkosti in dragih javnih naprav ni mogel biti priključen na železnico in oestno omrežje. Od Severnega rtiča do najjužnejšega konca Norveške je 1800 kilometrov zračne črte. Edino javno prometno sredstvo za prebivalce severne Norveške so še vedno lokalni, ob obali vozeči parniki. Druge zveze z ostalimi deli države ni. Posebno težko se obični to stanje v primerih, ko potrebujejo bolniki nujno zdravniško pomoč. Redko naseljeni severni kraji Norveške imajo le malo zdravnikov, pot do zdravilnika ali pot zdravilnika do bolnika je dolga in naporna. Zato si je norveški Rdeči križ že več let prizadeval dobiti letala za prevoz bolnikov. Ta načrt je zdaj dozorl.

Od letošnje jeseni bodo v Tromsø pripravljena letala zdravniške službe, zankrat za eno leto na poskušajo. Tromsø, trgovsko središče na otočju in Laponiji v tromski provinci, je bilo izbrano zaradi ugodne lege. Letala posebne konstrukcije letajo precej hitro. Lahko se pa kot avtorigo malone ustavijo v zraku ter dvignejo in spuste na teraso, nekoliko večjo od navadne. V krajih, kjer taka letala že uporabljajo, pa traja zima 9 mesecev. Zato morajo letala imeti razen normalnih koles še smuči, da se bodo lahko spuščala tudi na sneg. Velike težave bo delalo neugodno vreme, zlasti hudi viharji, ki so pogosti prav v severni Norveški. Toda Norvežani so prepričani, da bodo imeli po prvem poskusnem letu dovolj izkušenj, da bodo mogli ta problem rešiti s primerno konstrukcijo letal.

NEPRIJETNA ZADEVA

— Moja žena ima strašen spomin.

— Vse pozabi, kaj ne?

— Nasprotno, vse si zapomni.

SLABA EVA

— Zakaj si zopet ziasal Evico, Mihec?

— Igrala sva se Adama in Evo, pa je sama pojedla jabolko, namesto da bi ga ponudila meni.

RAZLIČNI NAZORI

— Gospodje, naše žene potrošijo preveč denarja za obleke.

— Ne, še premalo, se oglesi nekdo drugi iz družbe.

— Kako to? Kaj ti še nisi oženjen?

— Pač, pač, toda z modistko.

Gospod Vid

Gospod Vid ni napravil preveč veselega obraza, ko je padla beseda, da je »copata«... In če že to ne, pa vsaj, da žena gospodari doma... da je njena beseda zadnja, njegova pa komaj predzadnja... in mora on plesati kot ona žvižga. »Copata« torej, le malo obzirnejše povedano. Sicer je oporekal, a ni dosti pomagalo. Dokazi so bili trdni... Zakaj pa takoj utihne ter vstane od mize, se prične oblačiti in jim stiskati roke v pozdrav, čim se prikaže v gostinskih vratih mična postava gospe Tinke, zakaj? In če že pred drugimi tako, kaj mora biti šele doma, kjer sta sama? Naj se nikar ne izmotava, roka na srce!

Gospoda Vida je oblivala rdečica. Malo je jecljal, da se hudo motijo... in da sedijo za mizo, ki se jim godi še slabše in huje, vendar ni si moral na tihem celo priznati, da je res, kot so rekli. — Pa si je prisegel, da bo Tinko ob prvi priliki izmordil... ji pokazal, da je le on, ki bo od slej nosil hlače, on in nobeden drugi! O! Pokazal ji bo, da si bo zapomnila!!! Enkrat za vselej!

Dvakrat na tedne je imel pri »Tičku« sestanek s tovariši. In ni bilo večera, da ga ne bi prišla klicati. Sicer s smehom na ustnicah, a vendar ukazujoče:

»Vstani, Vid! Gremo!«

In je vedno ubogal. Se na misel mu ni padlo, da bi se branil, ali vsaj kaj pripomnil... Zato ga je tudi pred sedesami toliko hvalila, kako vzoren zakonik mož je, sedaj razumel... Prijatelj pa se mu sveda na tihem pomilovalno smejejo... ah, ponorel bi človek!! — Bodlo ga je, da ni mogel malodane do jutra zatistiti oči... O, pa ji bo pokazal... in še kako!! Misel za mislijo se mu je podila po možganih — dokler ni ujel prave... Le potakaj, staral! Prihodnjó sredo. Tinka je vstopila kot ponavadi:

»Pojdiva, Vid!«

Pa Vid to pot ni vstal. Omizje se je spogledalo. Glej, glaj!

»Prisedi, Tinka,« je rekel nadvse ljubeznivo. »Prisedi! Zgodaj je še.«

In je bila Tinka tako presenečena... nič ne bev ne mev, kar prisedia je. Cemu neki ne bi!

Lep, vesel večer. Morda je bilo vina malo čez mero... a kaj to enkrat v življenju. Tako kratko je... in samo enkrat nam je dano!

Sredi najlepšega se je Vid dvignil ter pripelnil Tinko:

»Brez skrbi... Takoj se vrnem, ljubica... Tinko je zagomazelo po hrbtu. Objela bi ga bila, da sta bila sama. Ljubica, ji je rekla! Od medenih mesecev sem že ni silkala te besede... In s kakšnim pogledom... s kakšnim ognjem!! Ah, Vid!

Minilo je pet minut, minilo jih je deset... pol ure... ura. Vida nikjer. Sicer so bili preveč okrogli. Da bi ga pogrešali... le Tinka se je nemirno preseljala po stoli... se ozirala... vstala in spet sedla. Kje je neki dragi možek? Pa ne da se mu je kaj zgodilo...! Nemara mu je celo slabo... ali še kaj hujskega...!

»Moram res pogledati,« se je podlovlila v skrbhe, se ogledala pred gostilno in okoli nje. »Vid, Vid! Na jok ji je šlo.«

Pa je bilo že pozno v jeseni, hladno tudi — in pomalem je prišlo... Kam drugam kot domov!

Pred važnimi vrati je prestrašena opazila, da nima ključev. Najsi se je etipavala, kolikor je hotela — vse šepo je prebrakala in jih obrnila — istrešla iz ročne torbice vse njeno vsebino... ni jih bilo in jih ni. Vrnila se je v gostilno, a niti tam jih kljub vestnemu iskanju niso mogli najti. Ah! Oh!

»Prisegla bi, da sem jih vtaknila tu v šep...«

Vtaknila, vtaknila...! Kaj jo jih ni... In spet proti domu. Iskanje znova.

»Ko bi le Vid prišel,« je vzdihnila in si obrisala z rokavom solzo, ki ji je prišla pod nos.

»Vid?« je menil nočni čuvaj, ki ga je pot privedla mimo.

»Mhm!«

»Saj je že doma!... Pred kako turo sem mu prav tukajle zašel lahko noč...«

»Pa ne Vid,« je znila nejeverno.

»Njemu, njemu... Še čudno se mi je zdelo, kako da tako zgodaj...«

»Domov se je vrnil...? Saj ni imel... O, mrcinalli! Na mah se ji je zjasnilo. »Odrpili« je zakrčila jezo in kar so ji pustila pljuka. »No, le potakaj!... Samo, da prideva skupaj!... Ali bova še orala danes!«

Ni. Nič se ni zganilo. Dež je rotil dalje, njen reški klic se je izgubil nekje v temi nad strehami, s katerih je enakomerno kapljalo.

»Odrpili! Vid! Odrpili!«

Mir. — »Joj, Vid,« je stisnila zobe, »da te imam zdaj v pasteh!«

»Odrpili... Nikar ne zganjaj otročarije! — Moram malo bolj ponižno, se je spomnila, sicer ga res ne priključim... Malo bolj ponižno... boš še kameje plačal to, ti...!!! Kameje na toplem...!«

Ah! Na toplem... Skoro bi bila prisegla, kako se je možek obrnil z ene strani na drugo in je pri tem postajala zapeljivo zasikpala. Na toplem...

»Odrpi, Videk!« — Mimogrede ji je udilo. Prav pobožno. Ni hotela... pa jo je zabile... Saj ni trdo srčen... Gotovo bo odprl...

Minute pa so tekle in tekle. Stisnila se je po prizidek hiše na nasprotni strani ulice... Nemara me tu spodaj sploh ne ali...!

»Videk, odprl... Prosim te...«

Maščevalnost jo je popolnoma minila... Se dotaknila se ga ne bom, si je rekla v srcu, da bi le odprl... Videk!...

Pa nič. Okna so kot dotlej nemo in srepo strmela v noč. Če je katero zaskrpal in se odprlo, je bilo to sosedovo, ki je zaspano pokiljil, kaj je prinesla kot novega v sicer premirno mesto... Kot da se je zleklo...!

»Videk, dragi... Prosim te lepo... Odprl mi...«

Nobenega odgovora... le cerkevna ura je počasi, dostojanstveno in kot v zasmeih odbila dvanajsto.

»Videk zlati...« — Saj bom še zmrmnila, se je zamislila sama sebi... Nikoli več ga ne bom silila, naj s jutraj prvi vstane ter zakuri ogenj... Se kavo mu bom prinesla na postelj... Nikoli več mu ne bo treba čistiti oken in ločiti parketov... prati stopnice... vse bom opravila sama... Ah, Videk... Nikoli več te ne bom prišla klicat v gostilno, da pojdj domov, če boš v družbi... Res, prav zares! Šel boš kadar in kamor boš hotel... Prosim te Videk... zlati... edini... ljubljani... Prosim te lepo... odprl mi...!

Iz očesa se ji je utrla solza, ko boš debela solza, ji spozlela po licu, se odrgala z njega ter — klokt! — kanila v lužo pred Tinko. Pa je to solzo spokorniko videl in slisal tudi gospod Vid. Počasi in moško se je približal in pritišil in z resničnim užitkom odklenil vrata...

Vztrajnost rodi bogate sadove

Genialnost na polju tehnike — Eiffel so zasmejevali češ, da je osramotil Pariz

V eni izmed svojih razprav obravnava prof. ing. dr. Mumbauer vprašanje genialnosti in inženirskega vidika. O tem je predaval tudi kot rektor češke tehnike v Pragi. Vprašanje genialnosti so obravnavali že mnogi učenjaki in svetovna literatura ima zdaj že več del slavnih mož, ki so proučevali genialnost in genialnost v raznih stopenjih in na najrazličnejših poljih človeške delavnosti. Zanimiva je pa genialnost na polju tehnike, ki je bila v starih in srednjem veku pa tudi v prvih letih našega stoletja tipičen izraz duševne sile, vztrajnosti in tvornih sposobnosti posameznikov, dočim izviru zdaj bolj iz inicijativne poedincev, v svojem končnem rezultatu je pa delo kolektiva.

Vsi učenjaki, ki so obravnavali to vprašanje, se strinjajo v tem, da pomeni postati tehnični genij imeti izredno vztrajnost in žilavost. Seveda pa vztrajnost in žilavost ne moreta roditi nobenih sadov tam, kjer manjka človeku prirojen talent in veselje do dela na tem ali onem polju. Tehnični izumi niso stvar naključja. Niti trenutnega navdahnjenja, ki sicer more pomagati do končne rešitve, nikoli pa ne more dati za določeno rešitev izhodišča. Tehnični genij mora imeti v nasprotju z drugimi, recimo z umetniki, filozofi, pesniki itd. precej skromnosti, ker je največkrat porabljen in botrovan po drugih v ozadje, čeprav je dal njegov izum pobudo za druge važnejše izume. Bolj kakor karakterizirajo posejajo tehnični izumi pogosto globoko v človeško življenje, v gospodarstvo in gospodarsko strukturo človeške družbe, tako da ni čuda, da nalete najprej na hud odpor in da jih človeštvo večinoma šele pozneje prav spoštuje in omeni.

Prispeva, ki je prvi dognal, kako je sestavljen zrak je tolna napadla v laboratoriju in mu ga zažgala. Bil je vesel, da

Eiffel in njegov stolp

je rekel sebe in rodbino in da se je rekel tako, da je odpotoval v Ameriko. Ko je Noler v drugi polovici 16. stoletja izpopolnil tkalni stroj tako, da je moglo tkati 16 ali še več kosov naenkrat, so ga

končno mučili in sežgali, njegovo delo je bilo pa kot satanovo uničeno. Ni mnogo manjkalo pa bi bila zadel ista usoda tudi izumitelj parnika Papina, ki se ga ne spominjajo niti naše gospodinjice, ko kuhajo v svojih patentnih loncih in brzkuhalskih. Enako hitro je zapadlo pozabi tudi ime Huyghensa, ki je l. 1673. izumil nihajno uro.

Ko je postavil slavni Eiffel na svetovni razstavi v Parizu svoj sloveči stolp, so ga od vseh strani srdito napadali, češ, da je s svojim delom osramotil Pariz. Ljudje so se pozabili, da je postal Eifflov stolp nekaj let največja pariška privlačnost in da si Pariza brez njega sploh ne moremo misliti. Prav tako je bilo tudi z gradnjo velikih kanalov in prelivov recimo Sueškega ali Panamskega. Brez neverjetne vztrajnosti in žilavosti graditeljev bi ne bilo velikih del in tehničnih prevratov.

Ali so tehnična odkritja in izumi delo naključja ali navdahnjenja? Mnogi učenjaki trdijo, da niso, čeprav se lahko tu pa tam pripeti, da je lahko naključje no tranzija pobuda za izum. Newtonu je dalo pobudo za proučevanje privlačnosti jabolk, ki mu je slučajno padlo z roke. Oersted bi morda nikoli ne bil našel svojih za razvoj elektrotehnike tako važnih študij, da ni videl kaj se je zgodilo, ko se je približal električni vodit magnetu. Celotno je lahko včasih pripomore k važnemu odkritju. To se je primerilo Wilsonu, ki je dal vroči vsebino električne peči med potiskal v tovarniški bazen. Pri tem se je razvil mnogo plinov, ki jih je slučajno prestregel in ki so goreli v ogromnih jasnih plamenih. Ta plin je bil aceten in tako je dobilo človeštvo acetilenke. Slavna učenjakinja Curie je 4000 krat ponovila svoj poskus, preden je prišla do jasnih zaključkov v svojem proučevanju učinkov in uporabe radija.

Kaj kaže študirati na univerzi?

Zanimiva anketa akademske posvetovalnice pri centralnem psihotehničnem zavodu v Pragi

Akademska posvetovalnica v Pragi je priredila zanimivo anketo, ki je pokazala, v katero stroko silijo največ študentov in kaj bi kazalo študirati. Akademska posvetovalnica za izbiro poklica pri praškem centralnem psihotehničnem zavodu se je obrnila v ta namen na vse letošnje abituriente z vprašanjem, katere poklice si hočejo izbrati oziroma kaj namenjajo študiju. Za študij na visokih šolah se je prijavilo izmed 11.543 letošnjih abiturientov srednjih šol, učiteljskih in strokovnih šol 40%. Od teh se je vpisalo v univerzitetne stroke 54%, v tehnične pa 46%. V primeri z lanskim letom je nazadovale študentstvo na visoki šoli vpisanih abiturientov za 7,5%.

Anketa je pokazala, da so abiturienti močno reagirali na izpremenjene razmere. Število študentov farmacije se je v primeri z lanskim letom povečalo za celih 48%. Medicina izkazuje prirastek za 8%, 30. junija je bilo v češko-moravskem protektoratu nad 7500 zdravnikov. Letno jih promovira 400 do 500 in njihovo število stalno narašča. Izprazni se pa letno okrog 230 zdravniških mest. Tako se bo povečalo vsako prihodnje leto število zdravnikov za 150. Niti študij strokovne medicine ne nudi izhoda. Medicino naj bi študirali izredno nadarjeni študenti, močni živcevi.

Število študentov filozofije se je letos skrčilo za 8%. To sicer ni mnogo, zadostovalo bi pa, če bi bile storjene odgovarjajoče remedure v poklicih, za katere se zahteva študij filozofije. Kandidatom se priporoča študij latinščine, najbolje s češčino, nemščino ali zgodovino. Skupine s francosčino so prenapolnjene in ne priporoča se niti kombinacija s filozofijo.

Na prihodnostni fakulteti se je skrčilo število študentov za 33%. Pa tudi to nazadovanje ni veliko. Študenti prirodnoznanstvene fakultete namreč nimajo dosti izgledov, da bi dobili službe, ker ni praznih mest. Največji je naval na skupine matematika — fizika, prirodopis — zemljepis, kemija — fizika itd.

V temo bi bilo zaželeno večje zanimanje kandidatov nego kandidatke. Nedvomno boljše je kombinirati telovadbo s tem ali onim predmetom filozofske fakultete kakor prirodnoznanstvene. Zanimanje za živnoznanstveno izkazuje nazadovanje za 15%. Največji prirastek za farmacijo je na katoliški teologiji. Število

sluštelev evangeljske teologije je pa nekoliko nazadovalo.

Najbolj je pa nazadovalo število študentov juristične fakultete in sicer za 48%. Pot v državne službe je zaprta, advokatskih in notarskih kandidatov je pa že zdaj preveč, tako da ostanje pravnikom samo privatne službe, kjer se pa zahteva še drugo znanje, strojeopisje, stenografija tuji jeziki itd. Navzlic tako občutljivemu nazadovanju bi se moralo število študentov jurističnih fakultet še skrčiti. Izgledi v večini vseučiliških strok torej niso razveseljivi in akademska posvetovalnica priporoča študentom, naj se odločijo za poklice, ki jim nudijo vsaj nekaj izgledov na zaposlitev.

Pesnik kitajsko-japonske vojne

Pred dvema letoma je odšel z japonskim polkom na bojne vojaške Tamal. Knjiga, v kateri so vpisane njegove vojne doživljaje, je postala najbolj priljubljena knjiga na Japonskem. Tamal je vestno zabeležil vsak večer, kar je bil čez dan doživel. Izkazalo se je, da je imeniten opazovalec in da zna opisati vse podrobnosti. Kmalu se je govorilo v polku o vajkovih spominih in za nje se je bil zanimati tudi neki častnik iz tiskovnega oddelka. Kmalu se je pojavil na knjižnem trgu prvi zvezek spominov japonskega vojaka pod naslovom: »Država in vojaki«. Avtor se je podpisal s psevdonimom »Desetnik Himot«. Ta čas je postal Tamal res podčastnik in doletel je bil divizijememu tiskovnemu oddelku.

Kmalu se je pojavilo še več zvezkov in ljudje so se kar trgali za nje kakor za prvo knjigo. Druga knjiga je izšla pod naslovom »Morje in vojaki«, tretja pod naslovom »Rože in vojaki«, četrta pod naslovom »Žito in vojaki«. Velika naklada teh vojnih spominov je vrgla avtorju lepe denarce. Zanimivo je, da je japonska finančna uprava prej zvedela za mestne avtorjeve dohodke kakor avtor sam. Skromni japonski podčastnik je bil namreč nemalo začuden, ko je prejel nekega dne na bojišču uradno obvestilo, da mora plačati 11.500 jen dohodninskega davka. Obrnil je vse žepne, toda našel je samo dve jeni. Major ga je pa kmalu potolažil, češ da je moral

zmašiti izkupiček za njegove knjige več milijonov, če je dohodninski davek pravilno odmerjen. Za primer mu je omenil, da plačuje japonski ministri predsednik, ki ima zelo lepo plačo, samo 517 jen dohodninskega davka letno.

Pasji krematorij

Prvi krematorij za pse so zgradili v mestecu Dawson v ameriški državi Ohio. Sestavili so proračun in izkazalo se je, da bodo zmašili stroški 300.000 dolarjev. V tem krematoriju bodo sežigali mrtve pse, njihov pepel bodo izročali v lepih žaržalnikih lastnikom oziroma lastnicam. Kdor pa ne bo hotel sprejeti žare s pepelom svojega psa, ga ne bodo sili v to. Take žare pridejo v kolombarij, zgrajen okrog krematorija.

Občinska uprava mesta Dawsons je sklenila, da bodo morali vsi občani, ki znaajo njihovo premoženje nad 3.000.000 dolarjev prispevati za zgraditev pasjega krematorija toliko, da bo krita z njihovimi prispevki desetina vseh stroškov.

Hišica iz odpadkov

V Santanderu v Španiji je umrl oni dan stari mornar Francisco Monez, znan daleč naokrog po svoji marljivosti in varčnosti. Vse življenje je delal na ladjah in prepotoval je večkrat ves svet. Ko se je postal vrnil v rojstni Santander, je spoznal, da se mu ne bodo izpolnile sanje, ki jih je sanjal že v mladih letih, da bi namreč kupil hišico svojega očeta. Zato je sklenil zgraditi si hišico sam.

Ker pa ni imel denarja, je jel graditi hišico iz samih odpadkov. To pa ne pomeni, da bi bila hišica slaba. Stari Monez je izbral med odpadki samo najboljše, tako, da je zgradil trdno hišico. Delal je pridno polnih 11 let. Ze štiri leta je živel v svoji hišici, ko ga je nekega jutra zadel kap, da se je mrtve zgrudil na pragu.

Ali bi se dala zemlja prevrtati?

Ko so lani izkrali nekatere petroleje, so toliko kar navrtali zemljo, da je znašala dolžina rovov 25.000 km. Ker meri zemlja v premeru samo 12.000 km pomeni to, da bi jo bili dvakrat prevrtali, če bi bili položeni vsi rovi v eni črti. To je dalo pobudo nekemu inženirju, da je začel vprašanje ali bi bilo tehnično možno zemljo prevrtati. Pri doseganju načrtov vrtnjanja ravno tako, da se rov začne tembelj, čim globlje kopljejo. Če bi hoteli doseči središče zemlje, bi morali začeti kopati jamo v premeru najmanj enega kilometra.

Najmodernjši vrtnalni stroji pa lahko izkopijejo v začetku samo en meter v premeru. Ta premer lahko ohranijo do globine 500 m. Za vrtnanje večje jame bi morali združiti več strojev in po mnenju dotičnega inženirja bi lahko nadaljevali kopanje, da bi končno dosegli središče zemlje. Če bi kopali ta ogromni rov od dveh strani, bi se srečala v sredini in tako bi bila zemlja prevrtna. Tu se pa pojavlja

nekaj, kar bi utegnilo to drzno delo onemogočiti, namreč toplota. Čim globlje kopljemo v zemljo, tem bolj vroče postaja. V bližini središča zemlje je tako vroče, da bi se raztopili vsi vrtnalni stroji. Dokler ne bodo imeli inženirji na razpolago materiala, ki mu notranja toplota zemlje ne bo mogla do živga, bo seveda vrtnanje rova skozi zemljo tehnično nemogoče.

General Gorev — poveljnik rdeče armade na Poljskem

Baje je potomec stare baltiške plemiške rodbine Rose

Poveljnik sovjetske vojske, ki je zasedel del Poljske, je general Gorev, rojen Balt in baje potomec stare baltiške plemiške rodbine z imenom Rose. L. 1914 je bil Rose 22 let star in oficir carske armade. Med svetovno vojno se je hrabro boril in je dobil več odlikovanj. Ob revoluciji l. 1917 se je pridružil rdečim. Pri Kazanu je porazil del bele armade. Zaradi izrednih uspehov so mu tedaj dali priimek »Nepremagljiv«. V Moskvi so pozabili na oficirja Roseja, bivšega gojenca Pehotne šole v Petrogradu, poznali so le še tovariša Goreva, ki je postal zelo popularen in je dokazal svojo zvesto privrženost sovjetski vladi. L. 1921 je zadušil upor v Kronštadu, ko so se mornarji baltške mornarice uprli ljudskim komisarjem in poslali Leninu ultimatum. Na čelu 2000 gojencev nove sovjetske oficirske šole je prišel Gorev v Kronštadt in se s topovskim ognjem zadušil upor. Trocki, ki je pohod organiziral, je poveljnika Goreva takoj imenoval za divizijskega generala.

L. 1923 je vodstvo kominterne poslalo generala Goreva v Nemčijo. Naloženo mu je bilo organizirati in voditi rdečo nemško milico, ki se je borila s socialistično vlado. V Hamburgu se je Gorev izkrcal kot Skobelevski in je pripravil krvavo revolto, ki

je bila pa kmalu zadušena. Skobelevskega so aretirali in obsodili. Med procesom ni nihče odkril, da je Skobelevski general Gorev. Kljub intervencijam samega Stalina je moral obsojenec v ječo, iz katere se je rešil po nekaj mesecih s tem, da so ga zamenjali z dvema nemškima agitatorjema, ki sta bila obsojena v Moskvi.

Živno strt se je general Gorev vrnil v Rusijo. Več mesecev se je moral zdraviti, raznesla se je že vest, da je umrl na kliniki za živčne bolezni. Toda Gorev je okrevljal in zopet vstopil v rdečo armado. Do l. 1932 se je pečal z organizacijskimi problemi notranje sovjetske armade. Leta 1932 pa je Stalin imenoval za poveljnika rdečih čet, ki jim je bila naložena osvoboditev kitajskega Turkestanu. Do l. 1936 je Gorev upravljal divji Turkestan, nato pa je odpotoval v Španijo. Poverjena mu je bila organizacija sovjetskega in republikanskega sodelovanja v boju proti Francu. Gorev je postal vojaški svetovalec generala Mila. Po zlomu republikanske armade v Španiji je Gorev odšel svoj položaj v rdeči armadi in pred tedni je bil imenovan za poveljnika rdeče armade, ki ji je bilo ukazano vdreti na Poljsko in zasedati določeni del poljskega ozemlja.

Ameriški Smithi

V Ameriki imajo toliko Smithov, da so lahko ustanovili ne samo društvo vseh Smithov, temveč še posebej društvo Smithov z enakim krstnim imenom. V New Yorku živi krojač Fred Smith Razen njega pa živi tam še mnogo drugih Fredov Smithov. Zato ni čuda da je bilo toliko najrazličnejših zamenjav in pomot zlasti pri dostavi pošte, naročanju blaga pošiljanju naročil in podobno. To je šlo krojačju končno na živce. Sklical je vse svoje soimenjake in ustanovil z njimi klub Fredov Smithov. Predlagal je, naj se podpisuje vsak član še z enim imenom, izbranim po njegovem poklicu. Njegov predlog je bil sprejet.

Tako so se pojavila nova imena: Fred Smith Tailor (krojač), Fred Smith Fismonger (ribič), Fred Smith Electrician (elektrotehnik) itd. Filologi so dobili s tem zanimik dokaz, kako more postati poklic priimek. Klub Fredov Smithov šteje že 5000 članov. Nedavno je priredil v enem najlepših newyorških hotelov sijajen banket, na katerem so se zbrali Fredi Smithi tudi iz drugih ameriških držav.

Ločitev zakona v Dahomeji

V afriški francoski koloniji Dahomeji na gornjevoljski obali je ločitev zakona kaj lahka. Zakonca se ločita brez obredov, brez sodišča in sploh brez posredovanja oblasti. Vendar je pa ločitev tam zelo malo in sicer zato, ker se je ohranil pri ločitvi zakona star običaj, ki ima kaj čuden učinek. Če se dahomejski mož in žena naveličata drug drugega tako, da ne moreta več skupaj živeti, morata stopiti po starem običaju v svoji kolibi vsak v svoj kot, obrnjena z obrazom k steni. Tako stojita nekaj časa tiho, da lahko nemoteno razmislijata. Potem pa začne mož na ves glas kričati: Jaz sem tepel, jaz sem tepel! Čimbolj kriči, tem bolj gotovo je, da sprejema fetiš njegovo priznanje lažavstva.

Potem pa jame kričati žena na vse grlo: Jaz sem neumnica! Jaz sem neumnica! Po teh priznanjih se zakonca obrneta, pogledata se v oči in stopita naprej. Ko stojita sredi kolibe, zakričita na ves glas: Boda dva, boda dva! Po tem skupnem priznanju sta prosti in lahko grosta vsak svojo pot. Večinoma se pa premisliata, jama se smeje in pozabita na svoje prepričanje.

ZJUTRAJ GA NI STRAH

Katehet: Jurček, ali moliš vsak večer?
— Da, gospod katehet.
— In jutraj tudi?
— Ne, jutraj me ni strah.

Radioprogram

Sreda, 4. oktobra
Ob 12: Vsakemu nekaj (plošče). — 12:45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13:20: Za zabavo in oddih (plošče). — 14: Napovedi. — 18: Mladinska ura: Pri izdelovalcih igrač v Dobropoljah (reportaža). — 18:40: Slovensko obrtništvo in nameravana razstava slovenske obrti (Ivan Ogrin). — 19: Napovedi, poročila. — 19:40: Nac. predavanje. — 20: Prenos opere iz ljubljanskega gledališča. v I. odmoru: Glasbeno predavanje. v II. odmoru: Napovedi, poročila.

Četrtek, 5. oktobra
Ob 12: Orkestralni koncert (plošče). — 12:45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13:20: Šrnel »Škrjanček«. — 14: Napovedi. — 18: Pester spored radijskega orkestra. — 18:40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarik). — 19: Napovedi, poročila. — 19:30: Deset minut zabave. — 19:40: Nac. ura. — 20: Cimeranov trio. — 20:45: Reprodukcijski koncert simfonične glasbe. — 22: Napovedi, poročila. — 22:15: Veseli zvoki (radijski orkester).

Petek, 6. oktobra
Ob 11: Šolska ura: Kako smo taborili. — Razgovor učencev bežigradske poskulske šole, vodi g. Miroslav Zor. — 12: Po naših logih in gajih (plošče). — 12:45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13:20: Slovenska glasba (radijski orkester). — 14: Napovedi. — 18: Ženska ura: O konserviranju solivja (ga. F. Brodarjeva). — 18:20: Valčki (plošče). — 18:40: Iz zgodovine gorenjskega železarstva (g. Avg. Kuhar). — 18:40: Napovedi, poročila. — 19:30: Kotiček SPD: Goré v jeseni (prof. M. Lipovšek). — 19:40: Nac. ura. — 20: Klavirski koncert ge. Duccy Temmel-Belac. — 20:45: Pester spored radijskega orkestra. — 22: Napovedi, poročila. — 22:30: Angleške plošče.

Sobota, 7. oktobra
Ob 12: Plošče. — 12:45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13:20: Plošče. — 14: Napovedi. — 17: Otroška ura: a) dr. B. Magajna: Racko in Lija (prvo branje). b) Gašperček. — 17:50: Pregled sporeda. — 18: Radijski orkester. — 18:40: Kaj je našega in tujega v slovenskih ljudskih običajih (Boris Orel). — 19: Napovedi, poročila. — 19:40: Nac. ura. — 20: O znanji politiki (dr. Alojz Kuhar). — 20:30: Živalski krog. — Pisan večer, pri katerem sodelujejo člani rad. igr. družine, Jožek in Ježek. Vmes nekaj plošč. — 22: Napovedi, poročila. — 22:15: Radijski orkester.

SE NE VE

— Tvoja žena je črnolaska, kaj ne?
— Tega še ne vem, pravkar je namreč odšla v brivski salon.

A. P. MELNIKOVA.

ZAGONETNA SMRT KNEZA KOSTROVA

ROMAN

— Danes ne pojdeva v glasbeni muzej, — je dejal Oleg Kirilovič. — Ogledala si bova samo muzej na Capitolu. Tam ti hočem pokazati nekaj, česar bi sam ne opazil.

Odšla sta skozi več dvoran in se ustavila samo pred capitolso Venero in Umirajočim gladiatorjem. Potem sta pa stopila v dvorano, kjer je stala cela vrsta antičnih doprsnih kipov rimskih cesarjev in cesaric.

— Tu sva, — se je ustavil Oleg Kirilovič. — Ko sem ustvarjal svojo sliko, sem dolgo stal pred tem dvema kipoma, da bi prodrli v globino duš teh žen, ki je njihove obraze ovekočel kipar v marmoru.

— Kdo sta ti ženi?

— Kakor vidiš, sta obe čedni, toda zgodovina pripoveduje o njih, da sta imeli najhujšo zločinska nagnjenja. To je Mesalina, ta tu je pa Agripina, mlajša, Neronova mati.

— Zdaj te pa odvedem v cerkev sv. Avgustina, je dejal Oleg Kirilovič, ko sta krenila s Capitolu skozi labirint ozkih ulic v okolici Pantheona. — Tam ti pokažem čudodelno Madono, ki je baje pomagala mnogim ljudem.

— Čemu si me privedel k temu kipu? — je vpra-

šal Murzajev, ko sta se ustavila v cerkvi pred Madoninim kipom.

— Iz istih nagibov, kakor sem te odvedel v muzej. Ta obraz sem celo proučeval podrobneje od onih dveh v muzeju. Mnogi, zlasti pravoverni katoličani, so prepričani, da je to resnična Madonina podoba. To je seveda mnenje in nikakor ni neutemeljeno, da izvirata iz poganstva in da ne predstavlja nikogar drugega, nego Agripino mlajšo z malim Neronom v naročju. Če je to res, kako veliko je bilo licemerstvo te žene, da se je mogla kazati ljudem ne samo kot vzvišena, temveč celo kot krepkosti in sveta. Seveda je tudi možno, da se ji je hotel kipar prikupiti. Kar poskusi ne prikupi se Claudijevi ženi in Neronovi materi. Vendar je pa ovekočel menda samo to, kar je hotela imeti ovekočeno v svojem izrazu.

— Kam me pa odvedeš zdaj? — je vprašal Murzajev, ko sta stopila na široki, s tremi vodnjaki okrašen Navonski trg, kjer so prirejali v žasih starega Rima konjske dirke.

— Pred seboj imava še dolgo pot na drugi konec Rima, v Dioklecianovo kopeli. Moje pravilo je, da hodim po Rimu vedno peš. Tako pride vsaj v ožji stik z njegovim duhom in vidim mnogo dragocenega, česar ne najdem v nobenem vodilu. Zato se bova naprej ustavila v tej mali točilnici pri cerkvi sv. Neže, kjer nama postrežejo s pristnimi italijanskimi jedili in kadičice dobrega frascattija.

— S čim me hočeš presenetiti v narodnem muzeju v Dioklecianovih kopelih? — je vprašal Murzajev, ko sta bila zlahka italijansko vino.

— Tam ne boš samo presenečen, temveč kar strm boš, — je odgovoril knez. — Tisti trije marmor-

nati kipi, ki sem ti jih pokazal, so me zanimali v glavnem samo kot primer tega, kako se lahko pod lepo zunanostjo skriva licemerka, podla duša. Tam ti pokažem, ko kar mi je pomagalo naslikati poteze obraza, ki je bil nama obema drag.

— V Dioklecianovih kopelih sta oddala preko širokega stiriolatega notranjega dvorišča, okrašenega po Michelangelovih načrtih s stebriči in ispremenjenega v cvetoč vrt, kjer so stali v bujnim zelenju antični spomeniki. Ko sta stopila v Ludvikovo galerijo, je Oleg Kirilovič dejal samo:

— Pogledi!

— To je ona, — je vzklil Murzajev presenečeno.

Pred njim na visokem podstavku je bil zašrtan lik relief profil ženske glave antične lepote z zaprtimi očmi. Njen strogi izraz obraza, oblika ustnic in ravne obrvi so pričale o železni volji. Raspleteni lasje so padali prasto doli v pramenih, izmed katerih je dajal eden na čelu obrazu nekakšen ardit in trpek izraz. Človek je čutil, da bi ga mogla s svojim pogledom očarati ali uničiti, če bi odprla oči.

— Čigava glava je to? — je vprašal Murzajev s tihih, drhtečih glasov.

— To je speča Erixa ali tudi — Furija.

— Bože moj, toda kako presenetljiva podobnost je to, — je nadaljeval Murzajev razburjeno. — Če bi ne vedel, da je staro to delo nad 2000 let, bi se dal kaj lahko prepričati, da je bil kiparju model obraz Ariadne Georgijevne. Da, prav je dejal.

— Kdo?

— Ta spomin je v zvezi s smrtjo tvojega brata.

Pri nas je bil namestnik državnega točilca neki Ra-

kovski. Takrat mi je pravil o podobnosti Ariadne Georgijevne s to glavo.

— V kakšni zvezi je bilo to z Vsevolodovo smrtjo?

— Pri besedah o knezovi smrti se je Ariadna Georgijevna onesvestila. Pozneje se je izkazalo, da je omedlevalo samo hlinila. Njen profil z zaprtimi očmi se mi je vtisnil globoko v spomin. Zdaj vidim pred seboj isti profil, izklesan po kiparju iz davne preteklosti.

— Zdaj ti je jasno, po katerem motivu sem naslikal svojo sliko »Carica Tamara«. Na eni strani ta vzor umetnosti v vsej svoji lepoti, na drugi strani pa živo obličje človeka, ki se nobena njegova poteza ni mogla izbrisati iz mojega spomina dolgih let.

— Danes bi ne hotel ničesar več videti, da bi ne pregnal dojma s tistega reliefa, — je dejal Murzajev. — Poln sem spominov na najsvetlejšje in najmračnejše trenutke svojega življenja.

— Sam prekinem za današnji dan svojo vlogo tvojega vodnika, — je odgovoril Oleg Kirilovič, — v prvi vrsti zato, ker mi je ostalo do odhoda mojega vlaka samo še pol ure časa.

Ko sta stala na stopnišču, mu je omenil Murzajev svoj sestanek, dogovorjen za prihodnji dan.

— Nekaj čudnega se mi je pripetilo. Postal naj bi spovednik neke razcapane, spokorne Magdalene.

— Ne zanašaj se preveč na svoje sive lasi, kajti dokler utriplje moškemu srcu v prsih, ni zavarovan pred ženskimi čari. Njena razcapana obleka lahko samo priča o tem, da je iz okraja Trastevere, kjer lahko opaziš med preprostimi ženami še tipe antične lepote. Ali je tvoja Marija Magdalena lepa?